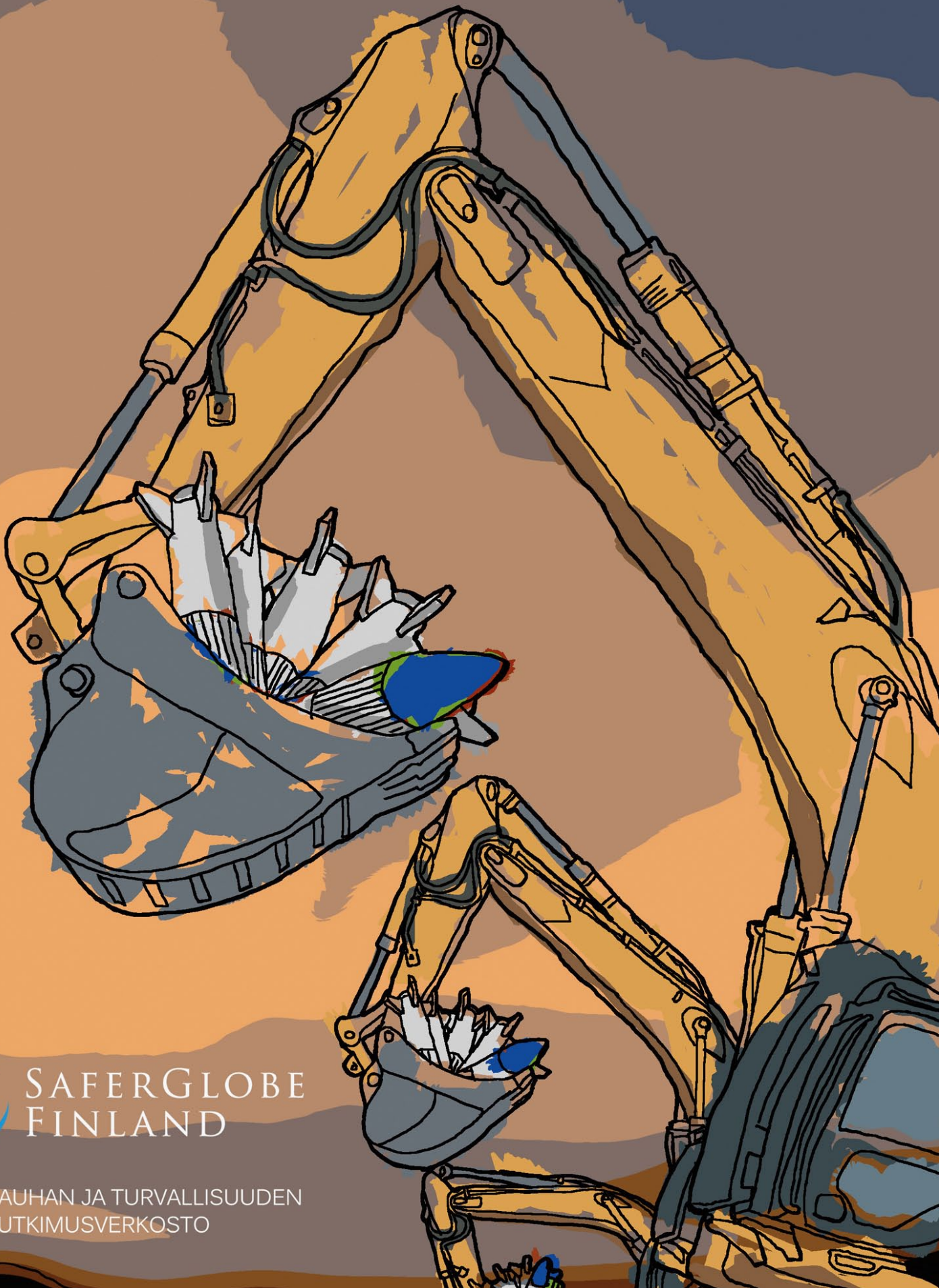

SUOMEN ASEVIENTI 2010

TEEMANA YDINASEET

SAFERGLOBE
FINLAND

RAUHAN JA TURVALLISUUDEN
TUTKIMUSVERKOSTO

sisällysluettelo

Esipuhe	3
Maaailman asekauppa	4
Suomen asevienti	6
Aseviennin läpinäkyvyys	15
Kansainväliset sodankäyntiä ja aseita rajoittavat sopimukset	17
Harmaa lista	21
Sanasto ja lähteet	40

artikkelit

Ydinasetuotantoa tuetaan suomalaisten säästöin	12
Uraaniaseet aiheuttavat vakavia ympäristöongelmia	14
Asekauppa halutaan sopimuksen taakse	16
Ydinmateriaaleja valvotaan asekäytön estämiseksi	20
Ydinasetukohdan tarkastaminen on yllättävän helppoa	39

Suomen asevienti 2010 - Teemana ydinaseet
Pamela Baarman ja Jarmo Pykälä (toim.)

© 2012 SaferGlobe Finland, toimittajat ja kirjoittajat.

Raportin tietoja käytettäessä tai siteerattaessa on mainittava lähde.

Kansi ja kuvat: Antti Pekkala
Ulkoasu ja taitto: Mikko Branders
Kirjapaino: MarkPrint, Lahti 2012

ISBN 978-952-67549-5-6 (nid.)

ISBN 978-952-67549-6-3 (PDF)

SaferGlobe Finland on Rauhan ja turvallisuuden tutkimusverkosto. Se tekee laaja-alaista ja käytännönläheistä tutkimusta konfliktien ennaltaehkäisystä, rauhanrakentamisesta ja turvallisuudesta.

Tämä julkaisu on tehty pääasiassa vapaaehtoisvoimin. Julkaisua ovat tukeneet alla olevat organisaatiot. Raportti ei edusta niiden näkemystä. Voit tukea työtämme lahjoittamalla tai liittymällä kannatusjäseneksi. Lisätietoja verkko-osoitteesta www.saferglobe.fi.

YDINASEET VAPAUDEN, TALOUDEN JA HYVINVOINNIN UHKANA

Suomi tunnetaan ansiokkaista ponnisteluista ydinaseiden vähentämiseksi. Vähemmän tunnettuja ovat suomalaisten yhteydet ydinaseiden rahoittamiseen, rakentamiseen ja ylläpitoon - onneksi ei sentään käyttöön. Tämä raportti valottaa suomalaisten monitasoista ydinasepolitiikkaa.

Suomalaisten ja tietysti koko maailman turvallisuuden kannalta ydinaseiden vähentäminen edelleen on äärimmäisen ajankohtainen asia. Lähialueillamme on paljon varsinkin Venäjän taktisia ydinaseita. Yhdysvaltain ulkoministeriön julkaisemien tietojen mukaan Venäjällä on valmiudessa myös 1 537 strategista ydinkärkeä, joista osa sijoittunee lähialueillemme. Presidentti Barack Obaman asettama tavoite ydinaseettomasta maailmasta on siis edelleen hyvin kaukana. Asejärjestelmänä ydinaseet ovat kalliita rakentaa, ylläpitää, kuljettaa ja uusia. Sotilaallista käyttöarvoa niillä ei toisen maailmansodan jälkeen ole ollut. Jokainen poistettu ydinase vähentää onnettomuusriskejä lähialueillamme. Jokainen ydinaseisiin sijoitettu euro, punta, dollari tai rupla on pois muista tärkeistä hankkeista.

Rauhanomaisen ydinteknologian leviäminen tuottaa valmiuksia ydinaseiden valmistukseen. Iran on hyvä esimerkki maasta, jonka ydinohjelman ja ydinaseohjelman välillä on liki mahdotonta tehdä selkeää eroa. Ja jo pelkkä epäily Iranin ydinohjelman sotilaallisista tarkoituksista nostaa öljyn hintaa ja horjuttaa tätä kirjoitettaessa maailmantaloutta. Jos Iran päättää valmistaa ydinaseen, mitä se ei mitä todennäköisimmin ole päättänyt, sodanvaara Lähi-idässä nousee ilmeiseksi. Vähintään se syöksee alueen maat ydinaseiden valmistuksen

kierteeseen. Maailma muuttuu turvattommaksi myös meille suomalaisille.

Ongelmien keskipisteessä on ydinsulkusopimus (NPT), jonka avulla ydinaseiden leviämistä ei ole voitu estää. Oikeus ydinvoiman rauhanomaiseen käyttöön on valtava aukko, jota pitkin miltei mikä tahansa maa voi saavuttaa halutessaan vähintään valmiudet ydinaseen rakentamiseen. Ydinkerhoon ovat NPT-sopimuksen solmimisen jälkeen liittyneet Israel, Intia, Pohjois-Korea ja Pakistan.

Täysin uuden tason haasteen ydinasetuotannolle asettavat ohjuspuolustusjärjestelmät. Superkallit järjestelmät uhkaavat jo puolustusbudjettienkin muita osia. Niiden toimivuudesta ei ole takeita. Ennen kaikkea ne kuitenkin vievät rahoituksen mm. ratkaisuilta nykypäivän todellisiin uhkiin ilmastonmuutoksesta ammatirikollisuuden torjuntaan. Samalla ne luovat uusia turvallisuusongelmia. Ne vaativat paljon salaista suunnittelua ja kansalaisten valvontaa yli rajojen. Tällaiset toimet vähentävät demokratiaa ja ovat kansalaisvapauksien ja -oikeuksien sekä avoimen yhteiskunnan vastakohta.

Ydinaseeton Eurooppa olisi hyvä konkreettinen välitavoite matkalla ydinaseettomaan maailmaan. Ydinsulkusopimuksen korvaaminen YK:n valvomalla ydinaseet kieltävällä sopimuksella olisi taas käytännön väline ydinaseettomaan maailman luomisessa. Tätä kohti voitaisiin pyrkiä monenkeskisellä ydinasesopimuksella. Se on saavuttanut suosiota sitoutumattomien maiden liikkeessä, mutta USA:n ja Venäjän saamiseksi mukaan on löydettävä houkuttimia. Ydinaseeton maailma on mahdollinen - sen toteuttamiseksi on vain oltava aktiivinen.

Tarja Cronberg

Kirjoittaja on Euroopan parlamentin jäsen ja parlamentin suhteista Iraniin vastaavan valtuuskunnan puheenjohtaja. Hän toimii Suomen Rauhanliiton puheenjohtajana sekä on SaferGlobe Finlandin Tieteellisen johtokunnan jäsen. Koulutukseltaan hän on tekniikan- ja kauppatieteiden tohtori. Hän on toiminut työministerinä ja Kööpenhaminan rauhantutkimuslaitoksen johtajana.

Maailman asekauppa 2010

”Epäilijät saattavat sanoa, että ydinaseeton maailma on mahdoton unelma, mutta he sanoivat samaa orjuudesta ja apartheidistä.”

– Etelä-Afrikan arkkipiispa, rauhannobelisti Desmond Tutu (22.4.2010)

Maailman sotilasmenot jatkoivat vuonna 2010 kasvuun epävarmoista talousnäkymistä huolimatta. Tukholman kansainvälisen rauhantutkimusinstituutin (SIPRI) vuotuisen raportin mukaan¹ sotilasmenot kasvoivat vuosien 2009–2010 välillä 1,3 prosenttia 1 531 miljardista dollarista 1 630 miljardiin dollariin. Kasvu hidastui jonkun verran, sillä vastaava luku oli vuosille 2008–2009 kuusi prosenttia. Kasvun hidastumisen raportti arvioi johtuneen vuoden 2010 huonoista talousnäkymistä.

Kansainvälistä asekauppaa SIPRI:n raportti tarkastelee viiden vuoden jaksoissa. Sen mukaan tavanomaisten aseiden kaupan volyyymi oli käsillä olevan tarkastelujakson aikana vuosina 2006–2010 kaksikymmentäneljä prosenttia suurempi verrattuna vuosiin 2001–2005. Kasvu oli myös vuoteen 2009 verrattuna. Tuolloin ero vuosikymmenen alkuun nähden oli vain kaksikymmentäkaksi prosenttia² tarkastelujakson ollessa vuodet 2005–2009 ja vertailujakson vuodet 2000–2004.

VIEJÄ- JA KOHDEMAAT

Suurimmat aseviejämaat maailmassa olivat Yhdysvallat ja Venäjä, joiden osuus tarkastelujakson eli vuosien 2006–2010 aseviennistä oli yhteensä viisikymmentäkolme prosenttia. Saksa, Ranska ja Iso-Britannia pitivät seuraavia tiloja yhteensä kahdenkymmenen kahden prosentin markkinaosuudella. Suurimmat yksittäiset ostajamaat olivat asevoimiaan nopeaan tahtiin uudistavat Intia ja Kiina sekä Etelä-Korea, Pakistan ja Kreikka.

Aseviennin suurimmissa kohdemaissa kiinnittävät erityisesti huomiota sisäisestä rauhattomuudesta kärsivä Pakistan sekä talousvaikeuksissa painiskeleva Kreikka. Kreikan puolustusmenot ovat menneisytydessä lukeutuneet EU:n suurimpiin. Kreikka on perinteisesti

varustautunut Turkia vastaan, mutta nyt molemmat Nato-maat ovat sanoneet, että ne eivät enää tarvitse uusia aseita. Kreikka olisi halunnut talousvaikeuksien takia perua erityisesti Saksan kanssa solmimansa sukellusvenekaupan, mutta Saksa ilmoitti, ettei se siinä tapauksessa voi tukea taloudellisesti Kreikkaa. Kreikka ilmoitti, että sillä ei ole varaa ylläpitää uusia sukellusveneitä. Karkeasti yksinkertaistaen Kreikan talouden tuet tukevat myös Saksan ja Ranskan aseteollisuutta.

Alueellisesti suurimmat aseviennin kohteet olivat vuosina 2006–2010 Aasia (43 %), Eurooppa (21 %) sekä Lähi-itä (17 %). Lähi-idässä huomionarvoista ovat Saudi-Arabian suuret puolustusmenot, joiden osuus bruttokansantuotteesta oli 11,2 prosenttia vuonna 2010³. Maa oli tuolloin seitsemännellä sijalla maailmassa puolustusmenojen suuruudessa. Saudi-Arabian naapurimaahan Arabiemiirikuntiin puolestaan vietiin vuosina 2006–2010 merkittävä osa Yhdysvaltojen (8 %) sekä Ranskan (16 %) asemyynnin kokonaismäärästä. SIPRI:n edellisessä vuonna 2009 koskevassa raportissa (tarkastelujakso vuodet 2005–2009) Arabiemiirikunnat oli peräti neljännellä sijalla maailman aseviennin kohdemaissa. Vuotta 2009 koskevassa raportissa pantiin myös merkille, että useilla alueilla maailmassa oli nähtävissä paikallisen kilpavarustelun merkkejä⁴. Lähi-idän osalta trendi näyttäisi jatkuneen myös vuonna 2010.

EU:N ASEVIENTI MEKSIKOON KASVOI

Vuosien 2009 ja 2010 välillä on nähtävissä huima nousu EU-maiden aseviennissä Väli-Amerikan maihin. Toteutuneen aseviennin arvon ollessa noin 64 miljoonaa euroa vuonna 2009, aseviennin arvo alueelle nousi vuonna 2010 noin 175 miljoonaan⁵. Meksikon osuus

rästä viennistä oli 171 miljoonaa. Tämä merkitsi peräti 174 prosentin kasvua verrattuna Meksikoon vuonna 2009 suuntautuneeseen aseviennin, jonka arvo oli noin 62 miljoonaa⁶. Selitys Meksikon kasvaneeseen aseuontiin löytynee Meksikon hallituksen ja huumekartellien välillä käytävästä huumesodasta. Meksikon hallituksen joulukuusta 2006 alkaen keräämien tilastojen mukaan huumesodan kuolleisuusluvut lähtivät vuosien 2008–2009 aikana jyrkkään kasvuun⁷.

Meksikon huumesota asettaa aseviejävaltiot uudenlaisen tilanteen eteen. EU:n aseviennin yhteisen kannan kolmannen kriteerin mukaan⁸ asevientilisenssiä ei tulisi myöntää, jos vienti voisi pahentaa tai pitkittää aseellista konfliktia kohdemaassa. Meksikon huumesodan väkivaltaa ei yleensä tarkastella sisällissotana vaan rikollisena väkivaltona. Sen taustalla on kuitenkin yhteiskunnallis-rakenteellisia tekijöitä, jotka muistuttavat monista sisällissodista. Se on myös yksi tämän hetken verisimmistä konflikteista maailmassa, sillä vuoteen 2012 mennessä huumesodassa arvioidaan noin 50 000 ihmisen kuolleen siitä lähtien kun Meksikon presidentti Felipe Calderón julisti sodan huumekartelleille vuonna 2006^{9,10}.

Maailman ydinasevarasto

Ydinase on maailman vaarallisin ase. Yksi riittää tuhoamaan kokonaisen suurkaupungin tappaen mahdollisesti miljoonia ihmisiä¹¹ ja sen aiheuttama ydinlaskeuma voi kulkeutua tuulen mukana tuhansien kilometrien päähän. Ydinaseita on käytetty ihmiskunnan historiassa kaksi kertaa: vuonna 1945, kun Yhdysvallat pudotti ydinpommit Japaniin Hiroshiman ja Nagasakin kaupunkeihin.

Kukaan ei tiedä tarkasti kuinka monta ydinasetta maapallolla on, koska ydinasevaltiot varjelevat näitä tietoja tiukasti. Esimerkiksi Israel ei ole julkisesti myöntänyt sillä olevan ydinaseita. Tutkijat Hans Kristensen ja Robert Norris ovat arvioineet maailman ydinkärkiarsenaalin kokoa¹². Heidän varovaisen arvionsa mukaan yhdeksän ydinasevaltion hallussa on vähintään 19 485 ydinkärkeä. Tiedossa ei ole kuinka paljon niistä on toimintavalmiudessa.

VENÄJÄ		10 000
YHDYSVALLAT		8 500
RANSKA		300
KIINA		240
ISO-BRITANNIA		225
PAKISTAN		90-110
INTIA		60-80
ISRAEL		60-80
POHJOIS-KOREA		<10

Meksikoon vietiin suomalaisia tarkkuuskiväärejä

Meksikossa on huumeisiin liittyvän väkivallan lisäksi paikallisia konflikteja alkuperäiskansojen ja paikallisten viranomaisten välillä. Esimerkiksi huhtikuussa 2010 Oaxacan alueella alkuperäisasukkaiden kylään matkalla ollut rauhan- ja ihmisoikeusaktivistien kulkue joutui puolisoitilaallisten joukkojen hyökkäyksen kohteeksi. Suomalainen ja meksikolainen ihmisoikeusaktivisti kuolivat ja toistakymmentä ihmistä haavoittui¹³.

Kaksi kuukautta myöhemmin puolustusministeriö myönsi luvan viedä 51 tarkkuuskivääriä Meksikon armeijalle. Vuotta aiemmin vientilupa myönnettiin 46 tarkkuuskiväärille. Näistä kivääreistä ainakin osa vietiin vuoden 2009 kuluessa maahan. Vuonna 2010 niitä ei viety, mutta vientilupa oli voimassa vuoden 2011 kesäkuun loppuun asti. Vuonna 2008 Patrialle myönnettiin lupa viedä maahan esittelyyn kaksi panssariajoneuvoa. Vuosina 2009–2010 maahan annettiin vientilupa myös yhteensä 364 siviilikäyttöön tarkoitettulle kiväärille. Tiedossa ei ole vietiinkö näitä aseita Meksikoon, koska siviiliaseiden viennistä vastaava Poliisihallitus ei kerää tietoja viedyistä aseista.

Suomen asevientä 2010

”Suomi toimii aktiivisesti ydinaseriisuntaa ja joukkotuhohaseiden leviämisen estämistä koskevien kansainvälisten prosessien edistämiseksi ja niiden toimeenpanon tukemiseksi.”

Hallitusohjelma 2011¹⁴

Suomesta vietiin vuonna 2010 sotatarvikkeita 58,77 miljoonan euron arvosta. Vientilupia myönnettiin 237 yhteensä 61,22 miljoonan euron arvosta. Myönnettyjen vientilupien arvo laski yli puolella edellisen vuoden 159,05 miljoonasta eurosta. Samoin toteutuneen viennin arvo oli kolmanneksen pienempää kuin edellisenä vuonna. Tämä johtuu hyvin todennäköisesti taustalla vaikuttaneesta finanssikriisistä, jonka takia useat länsimaat ovat rahapulassa joutuneet leikkaamaan asehankinnoista.

Suomen sotatarvikevientä on kasvanut 2000-luvulla voimakkaasti. Vuosina 2006–2010 sotatarvikkeita vietiin 23 prosenttia enemmän verrattuna edelliseen viiteen vuoteen (2001–2005). Viennin kohdealueista EU:n osuus on laskenut 70–90 prosentin tuntumasta 55–60 välille. Samanaikaisesti vienti EU:n ulkopuoliseen Eurooppaan jatkoi kasvuaan lähelle 20 prosenttia. Pohjois-Amerikan osuus laski hieman viime vuodesta, mutta on ollut vuoden 2007 jälkeen kaksinkertainen verrattuna sitä edeltäneisiin vuosiin. Myös Lähi-idän osuus Suomen kokonaisviennistä on ollut tasaisessa kasvussa lähestyen noin 10 prosenttia. Suomen suurimmat sotatarvikkeiden vientimaat vuosina 2001–2010 olivat Puola (21,6 %), Ruotsi (18,5 %) ja Yhdysvallat (6,4 %).

Sotatarvikekaupassa yksittäinen asekauppa voi vaikuttaa merkittävästi yhden vuoden asevientitilastoihin. Vuonna 2010 suurina yksittäisinä vienteinä näkyivät Patrian panssariajoneuvojen (AMV) toimitukset Kroatiaan, Puolaan ja Sloveniaan. Muita suuria asekauppoja olivat sotilaselektronikan myynti Yhdysvaltoihin ja ammuskaupat Alankomaihin ja Ruotsiin sekä kaasuammarikauppa Saudi-Arabiaan. Tarkasteluvuonna kokonaan uusia sotatarvikkeiden vientimaita sitten vuoden 2001 jälkeen olivat Ecuador ja Irak. Vuoden

2010 kymmenen suurinta vientimaata löytyvät seuraavilla sivuilla olevista kartoista. Puolustusministeriö antoi vuoden aikana kaksi kielteistä vientilupapäätöstä. Niistä toinen koski muutamien kymmenien tarkkuuskiväärien vientiä Nigeriaan ja toinen parinkymmenen kaasunaamarin vientiä Espanjan kautta Venezuelaan.

Kaksoiskäyttökäytön vientilupia myönnettiin 293 kappaletta, mikä on yksi lupa enemmän kuin edellisenä vuonna*. Lisäksi myönnettiin muutamia koontilupia, joilla tuotteita saa viedä useampiin maihin. SaferGlobe Finland on tilastoinut kaksoiskäyttötuotteiden vientilupia vasta vuodesta 2009 lähtien, minkä takia vuonna 2010 listalle ilmestyneitä maita on hieman liioiteltua kutsua uusiksi vientimaitaiksi. Vientimaiden listalle kuitenkin lisättiin Valko-Venäjä, Montenegro, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Moldova, Nigeria, Mali, Senegal, Bolivia, Panama, Peru, Guatemala, Honduras, Dominikaaninen tasavalta, Nepal ja Sri Lanka. Monet näistä maista ovat niin sanotuilla kehittyvillä markkinoilla Afrikassa, Aasiassa sekä Etelä- ja Väli-Amerikassa.

Suomesta on yritetty hankkia teknologiaa joukkotuhohaseiden valmistamiseen, Helsingin Sanomat kertoi toukokuussa 2010¹⁵. Suojelupoliisin (SUPO) mukaan tapauksiin on kyetty puuttumaan ajoissa, mutta heidän mukaansa siitä huolimatta suomalaista teknologiaa on päättynyt käytettäväksi joukkotuhohaseiden valmis-

* Suomen asevientä 2009 -raportissa kaksoiskäyttötuotteiden vientilupien määräksi ilmoitettiin pienempi määrä kuin tässä. Tämä johtuu siitä, että olemme kehittäneet tilastointikäytäntöämme ottaen paremmin huomioon viranomaisien tilastointikäytännön. Tässä raportissa vuosien 2009 ja 2010 tilastotiedot vastaavat toisiaan.

tuksessa. Viranomaisten mukaan tiedossa ei juuri ole tilanteita, joissa suomalaiset yritykset olisivat yrittäneet tietoisesti harhauttaa vientivontaviranomaisia. Kaikissa tapauksissa yritykset eivät edes ole olleet tietoisia niiden valmistavan teknologian kaikista käyttömahdollisuuksista. Suomeen on yrittänyt tulla myös opiskelemaan henkilöitä, joiden on epäilty pyrkivän hankkimaan tietotaitoa joukkotuhohaseiden valmistamiseen. Helsingin Sanomien haastattelema Supo kertoo vuosien varrella olleen tapauksia, joissa tällaisilta henkilöiltä on evätty viisumeita tai oleskelulupia.

Ulkoministeriö antoi vuoden aikana kolme kielteistä vientilupapäätöstä. Niistä kaksi koski eurooppalaisen sotatarvikkeita valmistavan EADS:n digitaalisia puheradioverkkolaitteita, joiden vientiä Venezuelaan ja Kiinaan ei sallittu. Laitteet on tarkoitettu viranomaiskäyttöön ja niiden viestiliikenne on mahdollista salata. Kolmas päätös koski taajuusmuuttajan varaosien vientiä Iraniin. Taajuusmuuttaja on laite, jolla yleensä säädellään sähkömoottorien nopeutta säästämällä huomattavasti energiaa. Niitä on esimerkiksi Helsingin metrossa. Taajuusmuuttajia tarvitaan ydinlaitoksissa, kun uraanin rikastusprosessissa säädellään sentrifugien pyörimisnopeutta.

Kesäkuussa 2009 Iranin ydinlaitoksiin hyökättiin Stuxnet-tietokone-nemadolla, joka muutteli sentrifugien nopeutta niin, että ne tuottivat joko huonolaatuista uraania tai hajosivat kokonaan. Iranin Natanzin ydinlaitoksessa hajosi arviolta jopa pari tuhatta sentrifugia. Stuxnet hyökkäsi vielä kaksi kertaa maaliskuuhun 2010 aikana. Se havaittiin vasta kesäkuussa. Aluksi haittaohjelman uutisoitiin tarttuvan suomalaisen taajuusmuuttajia valmistavan Vaconin laitteisiin, joita on viety Iraniin. Yhtiö ilmoitti, ettei haittaohjelma tartu suoraan sen laitteisiin ja sen tekemien testien mukaan se toimii vain äärimmäisen rajatuissa ja kohdennetuissa taajuusmuuttajien käyttötapauksissa.¹⁶ Stuxnetin sanotaan olleen maailman monimutkaisin tietokonevirus ja sen kehittämisen tulleen maksamaan luultavasti miljoonia dollareita. Kehittäjää ei saatu selville, mutta tapausta kutsuttiin maailman ensimmäiseksi valtioiden väliseksi kybersodaksi.¹⁷

Siviiliasien vientilupia myönnettiin 40 maahan yhteensä 195 767 aseelle. Uusia vientimaita vuoden 2000 jälkeen olivat Georgia, Uruguay ja Alankomaiden Antillit. Vientilupien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 78 prosenttia. Syynä näin suureen kasvuun on, että edellisenä vuonna (2009) haettiin poikkeuksellisen vähän vientilupia. Vuosina 2006–2010 myönnettyjen vientilupien määrä kasvoi 28 prosenttia verrattuna edellisiin viiteen vuoteen (2001–2005).

Siviilipatruunoiden vientilupia myönnettiin 55 maahan yhteensä 111,93 miljoonalle patruunalle. Uusia vientimaita vuoden 2000 jälkeen olivat Georgia, Grönlanti ja Alankomaiden Antillit. Vientilupien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 2,2 prosenttia, mutta verrattaessa vuosia 2006–2010 edellisiin viiteen vuoteen (2001–2005) laskua oli seitsemän prosenttia. Suomalaisista patruunoista suurin osa viedään Yhdysvaltoihin, Kanadaan, Australiaan, Japaniin ja Norjaan.

Osa Irakin sotilasviestijärjestelmä tulee Suomesta

Eteläkorealainen Samsung Thales (STC) toimittaa Irakin puolustusministeriölle sotilasviestintäjärjestelmän. Siinä tarvittavat teleskooppimastot tulevat Suomesta. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun Etelä-Koreasta on viety sotilasviestintäteknologiajärjestelmä, kertoo The Korea Times.¹⁸ Kauppa on arvoltaan 64 miljoonaa yhdysvaltain dollaria (noin 50 M€). Kaupan toinen vaihe alkoi vuonna 2011 ja on arvoltaan noin 100 miljoonaa dollaria. STC:n varatoimitusjohtaja Chung Ki-Hyun kertoi The Korea Timesille kaupan antavan heille mahdollisuuden toimittaa järjestelmään päivityksiä ja asejärjestelmiä.

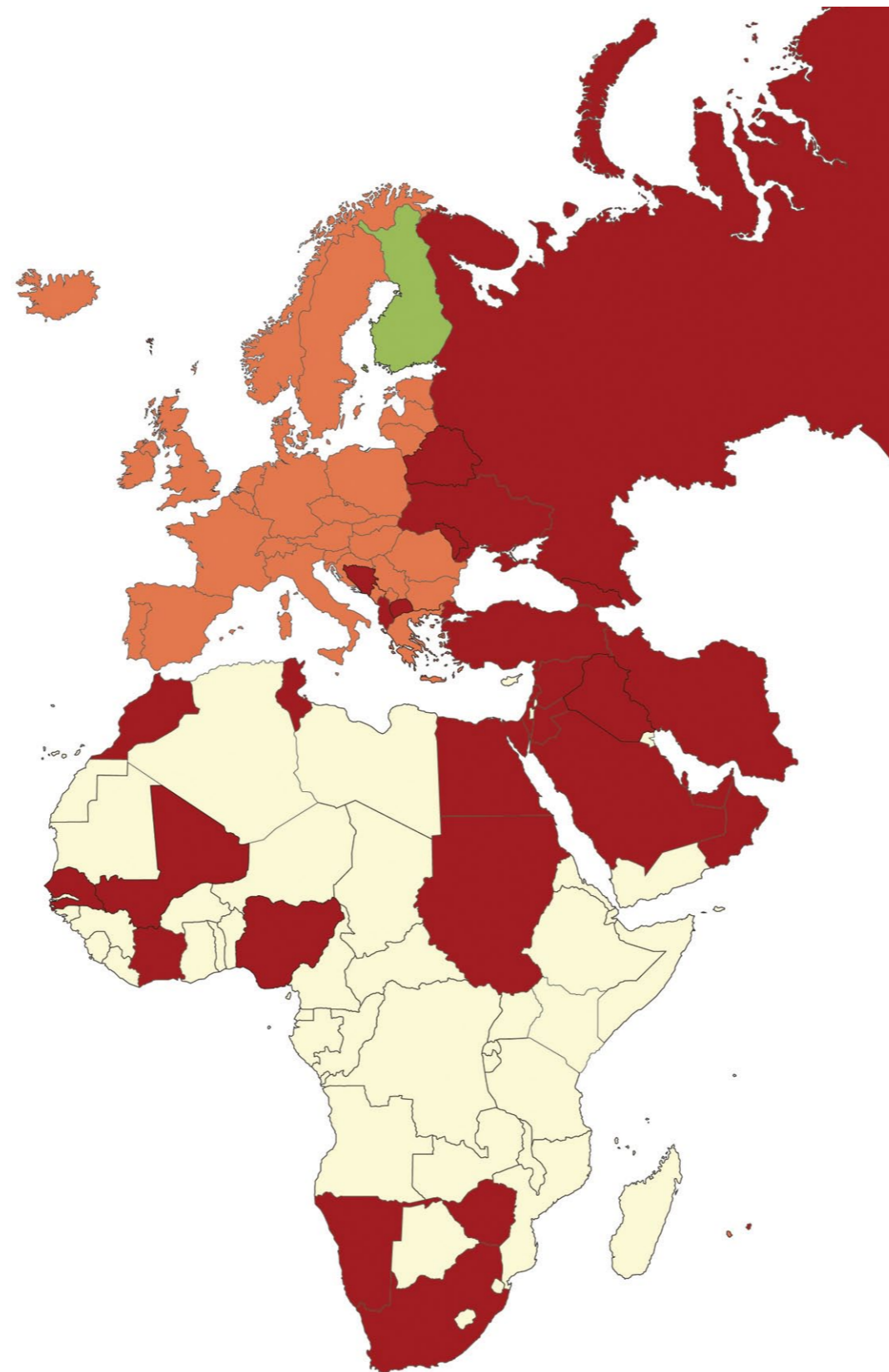
Suomen puolustusministeriö myönsi maaliskuussa 2010 suomalaiselle yritykselle luvan viedä Irakiin sotilaskäyttöön tarkoitettuja teleskooppimastoja 945 000 euron arvosta. Muodostuneen käytännön mukaan valtioneuvosto saa käsiteltäväkseen kaikki yli miljoonan euron arvoiset sotatarvikekaupat ja ne, joiden katsotaan edellyttävän ulko- ja turvallisuuspoliittista harkintaa. Kyse voi olla tietyistä maista tai asetyypeistä. Tuolloin pääministerinä toimineen Matti Vanhasen johtama valtioneuvosto ei kuitenkaan päättänyt kaupasta vaan luvan myönsi puolustusministeriö.

SUURIMMAT VIENTIMAAT

1	Puola	30,4 %
2	Kroatia	17,5 %
3	Yhdysvallat	11,0 %
4	Alankomaat	6,8 %
5	Saudi-Arabia	6,2 %
6	Ranska	5,4 %
7	Ruotsi	4,0 %
8	Slovenia	3,8 %
9	Saksa	3,5 %
10	Yhdistynyt Kuningaskunta	1,7 %

EUROOPAN UNIONI

	viety, €	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl
Alankomaat	3 986 727	-	-	202 900
Belgia	298 093	-	112	118 700
Bulgaria	-	-	61	17 100
Espanja	333 862	-	159	62 400
Irlanti	14 675	-	215	70 800
Italia	425 660	-	725	136 200
Itävalta	7 638	-	123	57 510
Kreikka	3 840	-	-	-
Latvia	240 985	-	61	63 400
Liettua	24 780	-	251	102 800
Luxemburg	7 996	-	-	36 000
Malta	8 375	-	8	-
Portugali	627	-	6	26 000
Puola	1 772 3445	-	1109	501 560
Ranska	3 151 043	-	876	439 300
Romania	19 737	-	-	8 300
Ruotsi	2 360 601	1	1703	450 890
Saksa	2 015 526	-	3369	1 160 730
Slovakia	5 817	1	-	29 200
Slovenia	2 190 410	1	19	14 800
Tanska	303 078	-	720	335 450
Tsekki	117 271	-	650	244 400
Unkari	3 155	-	112	231 300
Yhdistynyt Kuningas- kunta	1 018 491	-	1529	377 140
Viro	159 747	-	313	250 070

 SUOMEN ASEVIENTIMAA

 SUOMEN ASEVIENTIMAA, JOKA KUULUU HARMAALLE LISTALLE

 EI VIENTIÄ RAPORTOINTIVUONNA

 SOTATARVIKKEET (VIETY, €)

 KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA (VIENTILUPIA, KPL)

 SIVILIASSEET (VIENTILUPIA, ASEITTA)

 SIVILIPATRUUNAT (VIENTILUPIA, PATRUUNOITA)

MUU EUROOPPA

	viety, €	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl
Albania	53 450	2	-	46 200
Bosnia ja Hertsegovina	-	1	-	-
Georgia	-	-	400	100 000
Grönlanti	-	-	-	1 800
Islanti	-	-	851	2 206 250
Kosovo	-	1	-	-
Kroatia	10 184 909	2	-	20 000
Makedonia	-	1	-	-
Moldova	-	1	-	-
Montenegro	-	1	-	-
Norja	102 434	-	6 232	19 024 650
Serbia	-	1	-	-
Sveitsi	167 008	-	832	12 206 250
Ukraina	60 000	-	-	185 000
Valko-Venäjä	-	1	-	-
Venäjä	-	5	4 000	1 201 000

LÄHI-ITÄ

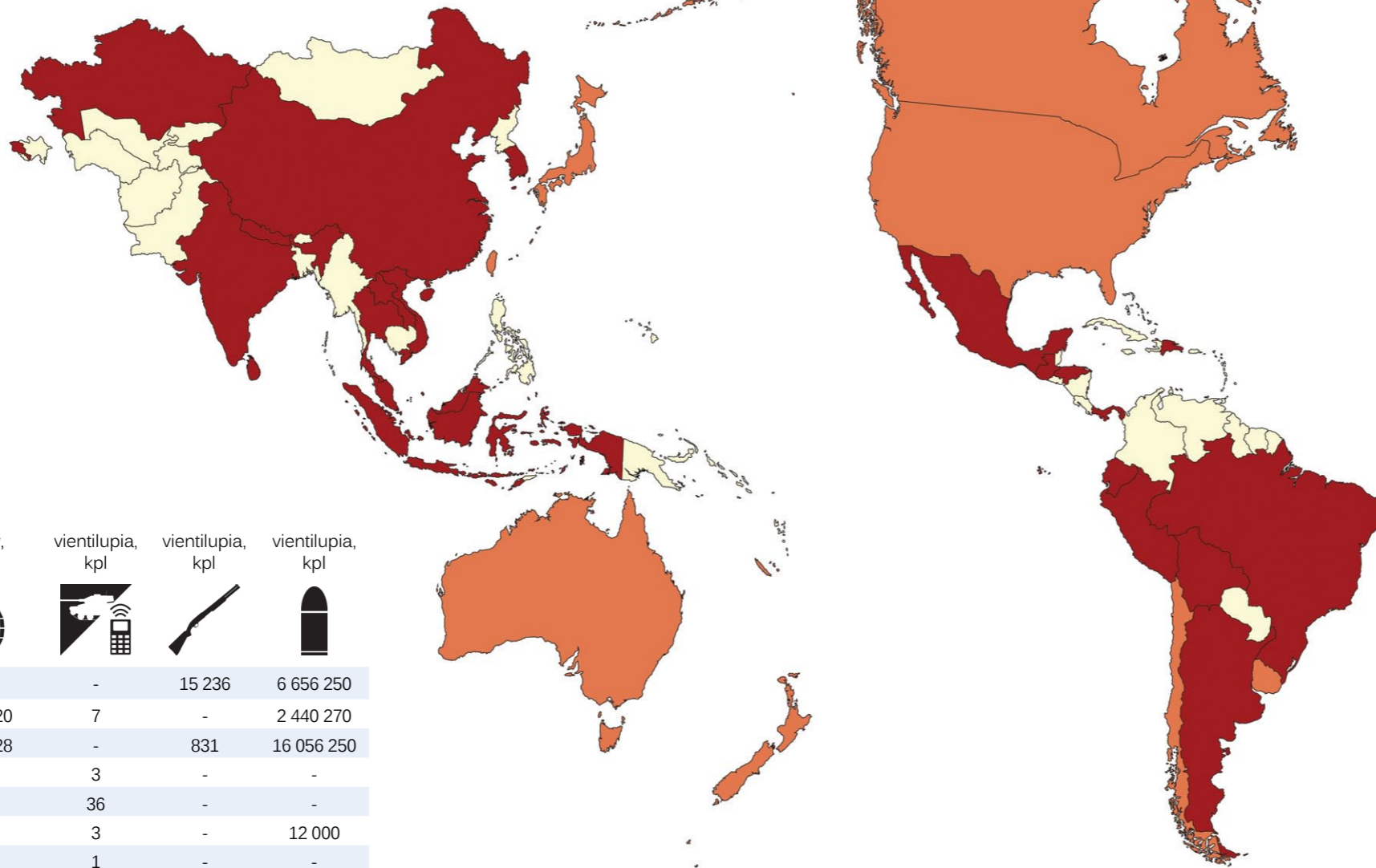
Arabiemiirien liitto	326 260	58	22	-
Bahrain	-	1	-	450 000
Irak	945 000	-	-	-
Iran	-	42	-	-
Israel	-	1	-	-
Jordania	-	4	8	37 000
Libanon	-	-	-	2 000
Oman	-	4	-	-
Qatar	-	2	-	-
Saudi-Arabia	3 624 342	9	-	-
Syyria	-	11	-	-
Turkki	87 490	4	-	-

AFRIKKA

Egypti	11 750	2	1	1 200
Etelä-Afrikka	637 322	1	5 200	2 005 800
Mali	-	1	-	-
Marokko	-	1	-	-
Mauritius	-	-	100	40 000
Namibia	1 599	-	-	-
Nigeria	-	1	-	-
Norsunluurannikko	-	1	-	-
Senegal	-	1	-	-
Sudan	-	2	-	-
Tunisia	2 213	1	-	-
Zimbabwe	-	3	-	-

KESKI- JA ETELÄ-AASIA

	viety, €	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl
Armenia	-	26	-	-
Intia	6 240	11	-	340 000
Kazakstan	-	2	-	-
Nepal	-	1	-	-
Sri Lanka	-	2	-	-

ITÄ-AASIA

	viety, €	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl
Australia	-	-	15 236	6 656 250
Etelä-Korea	90 220	7	-	2 440 270
Japani	49 528	-	831	16 056 250
Indonesia	-	3	-	-
Kiina	-	36	-	-
Hongkong (Kiina)	-	3	-	12 000
Laos	-	1	-	-
Malesia	479 659	3	-	1 030 000
Singapore	-	7	-	50 000
Taiwan	3 283	8	-	10 000
Thaimaa	178 621	4	-	80 599
Uusi-Kaledonia	2 000	-	530	50 000
Uusi-Seelanti	26 953	-	6 231	3 106 250
Vietnam	2 200	-	-	50 000

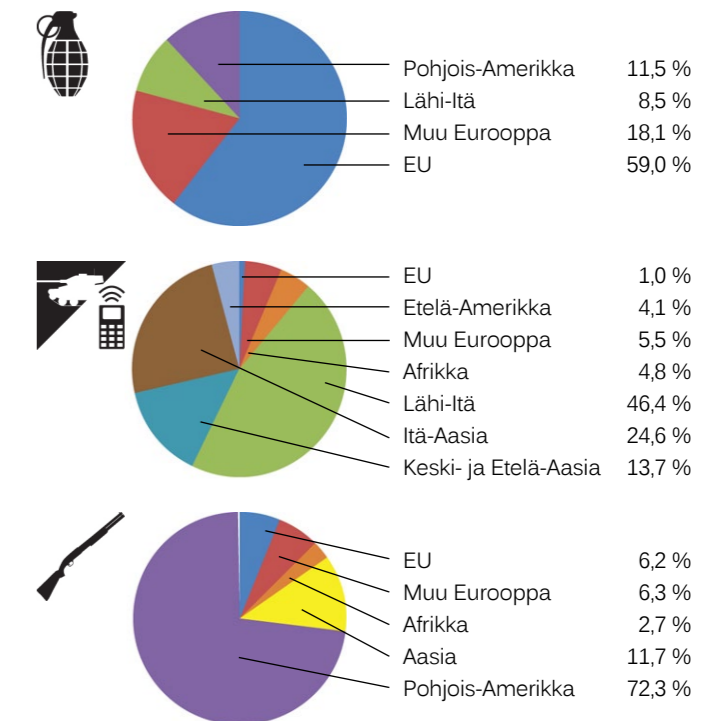
POHJOIS-AMERIikka

	viety, €	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl	vientilupia, kpl
Kanada	314 219	-	20 231	8 046 250
Yhdysvallat	6 391 340	-	121 231	31 130 275

ETELÄ-AMERIikka

Alankomaiden Antillit	-	-	30	75 000
Argentiina	52 852	-	1 310	-
Brasilia	52 250	5	-	300 000
Bolivia	-	1	-	-
Chile	-	-	-	30 000
Dominikaaninen tasavalta	-	1	-	-
Ecuador	75 520	-	-	-
Guatemala	-	1	-	-
Honduras	-	1	-	-
Meksiko	-	-	150	-
Panama	-	2	-	-
Peru	-	1	-	-
Uruguay	-	-	220	-

TUOTERYHMIEN VIENTI MAANOSITTAIN

SUOMEN ASEVIENTIMAA

SUOMEN ASEVIENTIMAA, JOKA KUULUU HARMAALLE LISTALLE

EI VIENTIÄ RAPORTOINTIVUONNA

SOTATARVIKKEET (VIETY, €)

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA (VIENILUPIA, KPL)

SIVILIASSET (VIENILUPIA, ASEITA)

SIVILIPATRUUNAT (VIENILUPIA, PATRUUNOITA)

Ydinasetuotantoa tuetaan suomalaisten säästöin

Eeva Simola

Eräät ay-liitot, eläkevakuutuslaitokset, Kirkon eläkerahasto ja pankit tekevät joko suoria tai epäsuoria sijoituksia suomalaisten varoin ydinaseita valmistaviin yhtiöihin.

Esimerkiksi Suomen suurimman yksittäisen työeläkeyhtiön ja yrittäjien eläkevakuuttajan, Ilmarisen, vastuulla on noin 870 000 suomalaisen lakisääteinen eläketurva. Sen markkinaosuus on noin kolmannes.¹⁹ Ilmarinen on tehnyt eläkevaroilla suoria sijoituksia kolmeen ydinaseita tuottavaan yritykseen viime vuosina: EADS, BAE Systems ja Finmeccanica. Tilinpäätöstietojen mukaan Ilmarisella oli suoria sijoituksia Finmeccanicaan viimeksi vuonna 2009. Yhtiö ei kommentoi yksittäisten sijoitusten poisvetoja sen enempää kuin itse sijoituksiakaan. Sillä on edelleen epäsuoria sijoituksia ainakin neljään Finmeccanican rahoittajaan (ks. taulukko 2).

YDINASEIDEN VALMISTAJAT OVAT EUROOPPALAISIA YRITYKSIÄ

Brittiläinen BAE Systems on Euroopan suurin ja maailman toiseksi²⁰ suurin asevalmistaja. Se tuottaa muun muassa ydinsukellusveneitä ja vuonna 2009 se neuvotteli Ison-Britannian Trident-ydinsukellusveneiden korvaamisesta uusilla aluksilla²¹. BAE Systemsin ruotsalainen tytäryhtiö omistaa puolet suomalaisesta Amos-kranaatinheitintä valmistavasta Patria Hägglunds Oy:stä²².

EADS eli European Aeronautic Defence and Space Company on Euroopan toiseksi suurin asevalmistaja. Sen pääkonttori sijaitsee Hollannissa. EADS omistaa 26,8 prosenttia suomalaisesta Patriasta Suomen valtion kanssa yhteisen holding-yhtiön kautta. EADS vastaa Ranskan ydinaseohjelmasta²³ ja sen tytäryhtiö Astrium taas Ranskan M4-sukupolven ballistisista monikärkiohjuksista ja laivaston käyttämien M45-ydinohjusten kehittämisestä, tuotannosta ja ylläpidosta²⁴. Voimakkaampiin ohjuksiin voi sovitaa TN75-monikärjet. EADS myös

kehittää M51-monikärkiohjuksia ydinsukellusveneisiin yhteistyössä tytäryhtiönsä Astrium Space Transportati-on -yrityksen kanssa.²⁵ M51-hankkeessa ovat mukana alihankkijoina muun muassa ranskalaiset Safran ja Thales.

MBDA on maailman johtava ohjus- ja ohjusjärjestelmien tuottaja. Se tuotti yli kolme tuhatta ydinohjusta vuonna 2010. Se valmistaa esimerkiksi ASMPA-ohjuksia Ranskan ilmavoimille. Ranskan valtion ydinenergiavirasto (Commissariat à l'énergie atomique) hoitaa ydinkärkien valmistuksen näihin ohjuksiin.²⁶ Ne voidaan laukaista Mirage 2000N-hävittäjistä tai uusista Rafale-taisteluhävittäjistä. BAE ja EADS omistavat kumpikin 37,5 prosenttia MBDA-aseyhtiöstä, ja italialainen Finmeccanica loput.

BAE ja EADS ovat Norjan valtion eläkerahaston (”Öljyrahasto”) Eettisen neuvoston²⁷ ja DanWatchin mustalla listalla²⁸ osallisuudestaan ydinaseiden tuotantoon. Ne löytyvät myös tuoreen 180-sivuisen tilausraportin²⁹ ydinasevalmistajien listalta.

BAE Systems Plc
Boeing Co.
EADS Co.
EADS Finance BV
Finmeccanica Sp.A.
Gen Corp. Inc
Honeywell International Corp.
Northrop Grumman Corp.
Safran SA
Serco Group Plc.

Taulukko 1: Norjan öljyrahaston musta lista ydinaseita valmistavista yrityksistä³⁰

Norjan valtion öljyrahasto on eettisiin periaatteisiinsa vedoten sulkenut EADS:n sijoituskohteistaan siksi, että se on osakkaana MBDA:ssa³¹. Se on poistanut suorien sijoitusten listoiltaan myös muut taulukossa listatut yritykset, mutta sijoittanut niihin uudelleen eri rahastojen eli niin sanotusti kyökin kautta³².

SUOMALAISTEN ELÄKERAHOJA YDINASEVALMISTUKSESSA

Kuntien eläkevakuutus Keva käyttää sijoitusseulojanaan GES Investment Services -palveluntarjoajaa. GES:n mukaan jos yrityksen liiketoimintaan kuuluu jollakin tavoin kehittää ja edistää uutta ydinaseteknologiaa, se on näin ollen ydinsulkusopimuksen vastainen ja rikkoo kansainvälistä humanitäristä oikeutta vastaan. Sen sijaan, jos valmistaa olemassa olevaa teknologiaa tai muutoin kehittää ydinteknologiaa, se ei joudu mustalle listalle.

GES:in sulkulistalla ovat eurooppalaisista yhtiöistä BAE Systems, EADS, Finmeccanica, Safran ja Serco osallisuudestaan Ranskan tai Ison-Britannian ydinaseiden kehittämiseen. Näihin yhtiöihin Kevalla ei ole suoria osakesijoituksia³³. Kevalla on suoria sijoituksia Barclays- pankkiin ja Credit Suisseen (ks. taulukko 2). Taulukosta 2 löytyy esimerkkejä myös Kevan rahastosijoituksista JP Morgan ja Nomura -rahastoyhtiöihin, jotka puolestaan sijoittavat ydinaseita valmistaviin yhtiöihin. Siitä selviää, että Kevan rahastosijoitussalkusta löytyvät kaikki muut edellä luetellut GES:n sulkulistan yritykset paitsi Safran ja Serco.

Suomen Kirkon sijoitukset ovat 90-prosenttisesti sen eläkerahaston sijoituksia³⁴. Kirkkoa on pidetty eettisen sijoitusajattelun ”maahantuoja” ja edelläkävijänä. Kirkon työntekijöille tarkoitetussa Aamenesta öylättiin -sanastossa ei ole laadintapäävämäärää, mutta sen mukaan: ”Talouden etiikka on osa kirkon etiikkaa. (...) Kirkko ei sijoita aseteollisuuteen, alkoholin valmistukseen, tupakkateollisuuteen, uhkapeleihin tai pornografiaan (negatiivinen arvottaminen)”³⁵.

Kirkon sijoitustoiminnan eettiset periaatteet ovat vuodelta 1999. Vastuullisen sijoittamisen ohjeet ovat vuodelta 2007. Kirkolla on sijoitustietojen³⁶ mukaan rahastosijoitus japanilaiseen Nomuraan, joka taas sijoittaa italialaiseen Finmeccanicaan³⁷ (ks. MBDA edellä).

Taulukko 2: Epäsuoraa tukea ydinasevalmistajille suomalaisin säästöin³⁸

RAHASTOSIJOITTAJA	RAHASTOYHTIÖ	YDINASEALAN* YRITYS RAHASTOYHTIÖN SIOJITUSKOHTENA
Ilmarinen, Pro (am-mattiliitto)	Aberdeen	Rolls-Royce
Kirkko	Aberdeen Asset Management	Rolls-Royce
Ilmarinen	Banco Santander	Boeing, EADS, Finmeccanica, General Dynamics, Honeywell International, Rolls-Royce, Safran, Thales
Nordea Suomi	Barclays	Babcock International, BAE Systems, Bechtel, Boeing, EADS, Finmeccanica, General Dynamics, Honeywell International, Larsen & Toubro, Lockheed Martin, Redhall Group, Rolls-Royce, Serco Group, Thales
Ilmarinen, Kirkko, Pro	Black Rock	Alliant Techsystems, Babcock & Wilcox, Babcock International, BAE Systems, Boeing, EADS, Finmeccanica, GenCorp, General Dynamics, Honeywell International, Jacobs Engineering, Larsen & Toubro, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Rolls-Royce, Safran, Serco Group
Ilmarinen	BNP Paribas	Alliant Techsystems, Babcock & Wilcox, BAE Systems, Bechtel, Boeing, EADS, Finmeccanica, Honeywell International, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Rolls-Royce, Safran, Thales
Nordea Suomi	Citigroup	BAE Systems, Bechtel, Boeing, EADS, Finmeccanica, GenCorp, Honeywell International, Larsen & Toubro, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Rolls-Royce, Safran, Thales
Nordea Suomi	Credit Suisse	Babcock International, BAE Systems, Boeing, EADS, Finmeccanica, Larsen & Toubro, Northrop Grumman
Ilmarinen	DBS Holding Group Ltd	Boeing, EADS, Honeywell International, Lockheed Martin, Rolls-Royce
Nordea Suomi	Goldman Sachs	BAE Systems, Bechtel, Boeing, EADS, Finmeccanica, General Dynamics, Honeywell International, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Rolls-Royce, Serco
Keva, Nordea Suomi	JP Morgan Chase	Alliant Techsystems, Babcock & Wilcox, Babcock International, BAE Systems, Boeing, EADS, Finmeccanica, GenCorp, General Dynamics, Honeywell International, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Rolls-Royce
Ilmarinen, Nordea Suomi	Lloyds	Babcock International, BAE Systems, Bechtel, Boeing, EADS, Finmeccanica, General Dynamics, Lockheed Martin, Rolls-Royce, Serco Group
Nordea Suomi	Morgan Stanley	Alliant Techsystems, BAE Systems, Boeing, EADS, Finmeccanica, GenCorp, Honeywell International, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Safran
Pro	Natixis	EADS
Keva, Kirkko, Pro	Nomura Group	Finmeccanica
Nordea Suomi	Royal Bank of Scotland	Alliant Techsystems, Babcock International, BAE Systems, Bechtel, Boeing, EADS, Finmeccanica, General Dynamics, Honeywell International, Lockheed Martin, Northrop Grumman, Redhall Group, Rolls-Royce, Safran, Serco Group, Thales
Kirkko, Nordea Suomi	SEB	BAE Systems, EADS
Ilmarinen, Nordea Suomi	Societe Générale	BAE Systems, Bechtel, Boeing, EADS, Finmeccanica, Honeywell International, Rolls-Royce, Safran, Thales
Nordea Suomi	Standard Chartered	Boeing, Honeywell International, Larsen & Toubro
Ilmarinen, Pro, Nordea Suomi	UBS	BAE Systems, Boeing, EADS, Finmeccanica, GenCorp, General Dynamics, Honeywell International, Jacobs Engineering, Lockheed Martin, Northrop Grumman
Kirkko	William Blair & Company	Babcock International, Jacobs Engineering

*ei sulje pois mahdollisia muita toimialoja

Kirkon sijoituksissa huomio kiinnittyy Nomuran lisäksi myös sijoitukseen BlackRockiin, Danske Investiin, Nordeaan ja Aberdeeniin. BlackRock sijoittaa useisiin edellä mainittuihin ydinaseita valmistaviin yhtiöihin; SEB (Skandinaviska Enskilda Ban-

ken) taas alan eurooppalisiin jätteihin BAE:hen ja EADS:ään. Kirkon epäsuorien sijoitusten rahoittamia ovat myös Babcock & Wilcox, joka toimittaa ydinasekomponentteja Yhdysvaltain puolustusohjelmiin. Yritys pyörittää ydinturvahallinnon Pantex-laitosta,

joka nykyaikaistaa ydinkärkiä. Yhdysvaltalainen yritys Jacobs Engineering puolestaan omistaa kolmanneksen ydinasealaitoksesta, joka suunnittelee, valmistaa ja ylläpitää ydinkärkiä Ison-Britannian sukellusveneistä laukaistaviin ballistisiin ohjuksiin.³⁹

Myös ay-liitot rahoittavat sijoituksillaan epäsuorasti ydinaseteollisuutta. Esimerkiksi ammattiliitto Pron varoja on kiinni edellä mainituissa Aberdeen-, BlackRock-, Natixis- ja Nomura-rahastoissa⁴⁰.

"VALTIOT ASETTAVAT SIOITTAJAIN PELIKENTÄLLE RAJAT"

Useilla pankeilla on sijoituksia ydinasealan yrityksiin: Danske Bankilla Honeywelliin, SEB:illä BAE:hen ja EADS:ään, Swedbankilla Jacobs Engineeringiin ja Redhall Groupiin ja Ruotsin Nordealla Rolls Royceen. Rolls Royce valmistaa ydinsukellusvenettä.⁴¹

DBS on Kaakkois-Aasian suurin pankki, BNP Paribas taas Ranskan. Lloyds omistaa Britanniassa asealan osakkeita noin 717 miljoonan punnan (n. 875 miljoonan euron) edestä ja toimii BAE Systemsin pankkiirina. Ydinaseiden lisäksi se rahoittaa köyhdytettyä urania sisältävien ammusten valmistamista.

Nordea on norjalaisessa lehti-ilmoittelussa avoimesti kannustanut asiakkaita sijoittamaan ydinaseteollisuuteen. Kun sitä arvosteltiin sijoituksista ydinaseisiin ja rypäleaseisiin, se luopui sijoituksistaan rypäleaseisiin ja perusti vastuullisen sijoittamisen osaston. Nordean sijoituskohteiden joukossa on neljä suurta yritystä⁴², jotka Öljyrahasto on laittanut mustalle listalle niiden ydinasevalmistuksen vuoksi: Boeing, EADS, Northrop Grumman ja Serco.

Uraaniaseet aiheuttavat vakavia ympäristöongelmia

Anne Koivula

Uraani (U) on luonnossa esiintyvä raskasmetalli. Sen rikastettua muotoa voidaan käyttää ydinvoimaloiden polttoaineena tai ydinaseiden raaka-aineena. Uraanin rikastamisen sivutuotteena syntyy radioaktiivista ja kemiallisesti myrkyllistä köyhdytettyä urania (depleted uranium). Se on noin 1,7 kertaa tiheämpää kuin lyijy ja pystyy läpäisemään panssaria, minkä takia sitä käytetään ammusten kärjissä. Ammusten osuessa kohteeseen uraanikärki syttyy tuleen muodostaen uraanioksidipö-

EADS ja Serco ovat myös Kevan käyttämän GES-sijoitusseulojan listalla.

Myös Kirkko, Keva, Ilmarinen ja ammattiliitto Pro tukevat epäsuorasti Northrop Grummanin ja Sercon hankkeita. Northrop Grumman vastaa Yhdysvaltain mannertenvälisestä Minute-man III -ydinohjusprojektista. Sen 500 ydinohjusta muodostavat Yhdysvaltojen maastalaukaistavan ydinasearsenaalin ytimen⁴³. Serco taas omistaa kolmannen yhteisyrityksestä, joka pyörittää Ison-Britannian ydinaseteollisuutta vastaten sukellusvenelaivaston ydinkärkien valmistuksesta ja ylläpidosta⁴⁴.

Nordea käyttää MSCI-konsulttiyhtiön palveluita. Sen ex Controversial Weapons -indeksi sisältää rypäleaset, henkilömiinat, köyhdytetyn uraanin, kemialliset ja biologiset aseet, mutta ei ydinaseita⁴⁵. Norjalainen Dagbladet kiinnitti jo joitakin vuosia sitten huomiota siihen, että Nordea oli ainoa Norjassa toimiva pankki, joka hyväksyy ydinaseet⁴⁶. Nordean vastuullisen sijoittamisen johtaja Sasja Beslik antaa Norjan tv:n ohjelmassa sen käsityksen, ettei sijoituksista luovuta eikä niissä nähdä mitään väärää, koska ydinaseita vastaan ei ole kansainvälisesti ratifioitua sopimusta.

Niin Ilmarinen kuin Nordeakin ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet (PRI). Molemmat ovat FinSifin, vastuullisen sijoittamisen Suomen-organisaation perustajia vuodelta 2010. FinSif kuuluu kansainväliseen Sustainable Invest-

ment Forum -verkostoon. Vastuulliset sijoittajat viittaavat lakeihin ja kansainvälisiin sopimuksiin siitä, mihin voi sijoittaa ja mihin ei. "Sijoittajan näkökulmasta olisi suotavaa, että valtiot tekisivät tässä asiassa poliittisia päätöksiä ja sitä kautta määrittäisivät yksiselitteisesti pelikentän rajoja", Ilmarisesta kerrotaan⁴⁷.

Suorat sijoitukset ovat vain osa sijoituksista. Kun rahastosijoituksista tulee kyse, sanotaan, ettei siihen voida vaikuttaa tai tietää, minne varainhoitajat sijoittavat. Tai hajasijoitetaan vastuuta sijoitusseulojille ja konsulteille.

Taulukon 2 rahastosijoittajilta pyydettiin rahastokohtaista kommenttia heitä koskeviin tietoihin. Kirkon keskusrahastossa ollaan "tietoisia eläkerahaston salkun yhteyksistä ydinaseteollisuuteen" eli taulukossa mainittuihin yrityksiin. Salkun hoito on ulkoistettu. Nordean Suomen rahastoyhtiön edustajan mukaan laittomia aseita kuten ydinaseita valmistavat tai muuttavat yhtiöt on suljettu salkusta. Ilmarinen kertoo tarkastelevansa rahastoyhtiöitä vain kokonaisuutena eikä niiden yksittäisiä rahastoja.

Kirjoittaja on koulutukseltaan toimittaja ja kansantaloustieteilijä (University of St. Andrews, Skotlanti). Hän johti Finn-Watchia 2002–2010 ja toimii nyt vapaana toimittajana ja kirjoittajana.

vuonna 1991 ja Irakin sodassa vuonna 2003. Niitä on käytetty myös Kosovossa, Afganistanissa, Bosniassa ja Serbiasa. Vaikka vetoamuksia uraaniaseiden kieltämiseksi on laadittu, kansainvälistä sopimusta ei ole vielä saatu aikaiseksi.⁴⁸

Kirjoittaja opiskelee kriminologiaa ja sosiologiaa Liverpoolin yliopistossa. Hän on SaferGlobe Finlandin tutkimusveroston jäsen.

Ovatko ydinaseet laittomia?

Voiko olla laillista omistaa tai tuottaa aseita, joiden käyttö tai käytöllä uhkaaminen on laitonta, jotka useimmilta mailta on kielletty ja jotka on tavoitteena hävittää.

Akatemiaprofessori Martti Koskeniemi johtaa kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien Erik Castrén -instituuttia. Hänen mukaansa ydinaseet eivät ole (täysin) laittomia. Hän kertoo, että Kansainvälinen tuomioistuin välttää antamasta selvää vastausta asiaa koskevassa lausunnossaan⁴⁹ vuodelta 1996: "ydinaseiden käyttö on yleisesti ottaen laitonta, mutta ei kuitenkaan voi sulkea pois sitä, että

jossain itsepuolustustilanteessa kun valtion olemassaolo on kyseessä, ne kuitenkin olisivat laillisia".

Lakimiehet ydinaseita vastaan -järjestön YK-toimiston johtajan mukaan ydinaseiden käytöllä uhkaaminen tai niiden käyttö rikkoo aseellisissa selkkauksissa sovellettavia lakeja ja kansainvälistä humanitääristä oikeutta vastaan. On kiellettyä aiheuttaa siviilihenkilöille tai siviiliikohteille umpimähkäistä ja kohtuutonta haittaa, tuottaa laajaa, pitkäkestoista ja vakavaa vahinkoa ympäristölle ja vahingoittaa puolueettomia valtioita. Ydinrajähdyksen hallitsemattomuuden vuoksi edellä mainittuja ehtoja ei voida täyttää. On myös kiellettyä uhata toimilla,

jotka aiheuttaisivat tuollaiset seuraukset.

Kansainvälisen lain ja sopimusten perusteella on yleinen velvollisuus eliminoida ydinaseet neuvottelemalla. Johtajan mukaan ydinsulkusopimuksessa asetettu tavoite ydinaseriisunnasta myös tarkoittaa, että ydinaseiden ja niitä tukevan infrastruktuurin nykyaikaistaminen eivät tue ydinasearsenaalin globaalien hävittämisen pyrkimystä vaan ydinvarustelukilpaa. Ydinaseisiin käytetyt menot syövät uskottavuutta ydinaseiden rajoittamiselta ja ydinaseriisunnan sitoumuksilta ja toimenpiteiltä.⁵⁰

ES

Aseviennin läpinäkyvyys

Suomen aseviennin läpinäkyvyys ei parantunut edellisestä vuodesta. Sotatarvikkeiden vientiluvista vastaava Puolustusministeriö ei edelleenkaan julkaise raporttia suomeksi ja ruotsiksi, eikä ole kehittänyt raportoinnin puutteita. Kaksoiskäyttöteknologian vientiluvista vastaava Ulkoministeriö ja siviilikäyttöön tarkoitettujen aseiden ja ammusten vientiluvista vastaava Poliisihallitus eivät julkaise lainkaan vuosittaisia raportteja. Heiltä tätä raporttia varten tietopyynnöllä saadut koonti- ja tilastotiedot eivät korvaa viranomaisten itsensä tekemää julkista raporttia. Saadut tiedot ovat myös riittämättömiä (ks. taulukko 3). Raportointi on tärkeää, jotta poliittiset päättäjät ja kansalaiset voivat arvioida asevientä suhteessa parlamentaariseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat myös merkittävä osa hyvän hallinnon edistämistä. Taulukossa on arvioitu yksityiskohtaisemmin suomalaisen aseviennin avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Vientilupaviranomaisina toimivat sotatarvikkeiden osalta puolustusministeriö, kaksoiskäyttöteknologian osalta ulkoministeriö sekä siviiliaseiden- ja ammusten osalta Poliisihallitus.

Taulukko 3: Suomen aseviennin läpinäkyvyys

YLEISTÄ	SOTA	KAKS	SIV
1 raportti julkaistaan	1		
2 saatavilla verkosta	1		
3 julkaistaan kotimaisilla kielillä			
4 vientilupa julkinen	1		
RAPORTOIDUT LUPATYYPIT			
5 myönnettyt vientiluvat	1	1	1
6 toteutunut vienti	1		
7 kauttakuluvat			
8 kielteiset päätökset		1	
RAPORTOIDUT TIEDOT			
9 myyjä			
10 ostaja			
11 loppukäyttäjä			
12 tuotekategoria	1	1	1
13 tuotteen yksilöivä tieto		0,5	
14 kappalemäärä	1		0,5
15 euromääräinen arvo	1		
pisteitä 15 /	8,0	3,5	2,5

sota = sotatarvikkeet, kaks = kaksoiskäyttöteknologia, siv = siviiliaseet ja -patruunat

Asekauppa halutaan sopimuksen taakse

Ekku Aromaa

Kesällä 2012 on tarkoitus solmia koko maailman kattava asevientisopimus (Arms Trade Treaty, ATT). Se asettaa vähimmäiskriteerit maailman asevien säätelylle. Sopimusta ollaan tekemässä, koska asekauppaa koskevien kansainvälisten standardien puuttuminen heikentää vakautta, turvallisuutta ja kestävä kehitystä. Asekauppasopimuksen toivotaan vähentävän myös laitonta asekauppaa.

Isolla osalla maailman maista on tälläkin hetkellä omassa lainsäädännössään jonkinlaisia rajoituksia aseviennille. Tarkoituksena on joko rajoittaa niitä maita, joihin aseita voidaan viedä, tai rajoittaa vietäviä asetyyppejä. Muihin liittyvät kriteerit voivat pohjautua listaan tietyistä maista, joihin ei viedä tai kriteerilistaan, jonka mukaan rajoitetaan vientiä esimerkiksi sotatilaan, demokratian puutteisiin tai muihin kriteereihin nojaten. Valtioilla on asevientisopimuksen solmimisen jälkeen mahdollisuus noudattaa tällaisia omia kriteerejä. ATT-sopimus asettaa ainoastaan minimitason, jonka alle sääntely ei voi missään sopimusmaissa jäädä. Näin sopimuksella ehkäistään vientejä sellaisiin maihin, joissa on riski, että aseita käytettäisiin esimerkiksi siviilejä vastaan.

Sopimusta on valmisteltu 1990-luvun puolivälistä lähtien. Vuonna 2006 seitsemän Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltiota teki yleiskokouksessa aloitteen sopimuksesta. Joulukuussa 2009 käynnistettiin sopimuksen neuvotteluprosessi. Heinäkuussa 2012 valmistelevalle kokouksen on tarkoitus tehdä esitys YK:n asekauppasopimusneuvotteluita johtavalle kokoukselle.

Sopimus päätös voidaan tehdä ainoastaan konsensuksella, jonka tässä on tulkittu tarkoittavan kahden kolmasosan enemmistöä, mutta tästä huolimatta monet asiantuntijat arvioivat, että sopimuksen syntyminen on varsin

todennäköistä. Jos sopimusta ei heinäkuussa saada hyväksytyä yksimielisesti, se voidaan edelleen hyväksyä syksyllä YK:n yleiskokouksessa normaalin äänestysmenettelyn kautta. Tämä mahdollistaa tiukemman sopimuksen tekemisen, ja saattaisi olla parempi vaihtoehto kuin liian löyhäksi vesitetyn sopimuksen hyväksyminen suunnitellun aikataulun mukaisesti kesällä. Asekaupan säätelyn kannalta paras ratkaisu olisi saada aikaan tiukka ja sitova sopimus jo kesän kokouksessa konsensusmenettelyllä.

Näillä näkymin sopimus tulee kattamaan tavanomaisten aseiden viennit, tuonnit ja siirrot. Sopimusneuvotteluissa kesällä ratkaistaan vielä se, mitkä aseet kuuluvat sopimuksen piiriin. Sopimuksessa määriteltäneen kriteerit, joita tulee harkita lupapäätöksiä tehtäessä. Tällaisia kriteerejä olisivat muun muassa tilanne vientimaassa, ihmisoikeus- ja humanitaarisen oikeuden velvoitteet ja aseiden riski siirtyä laittomaan kauppaan.

Kun ATT-sopimus on solmittu, täytyy kunkin valtion ratkaista omassa maassaan kysymykset lupamenettelystä, miten järjestelmä toimeenpannaan ja se, miten kaikki aseventtiin liittyvät tahot saadaan mukaan noudattamaan sopimusta. Keskeisenä ongelmana säilyy edelleen, miten voitaisiin rajoittaa ei-valtiollisten toimijoiden, kuten sissiliikkeiden ja rikollisliigojen toimintaa. Sitovat rajoitteet vaikuttavat jossain määrin myös tähän kysymykseen.

Kirjoittaja on koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden maisteri. Hän toimii rauhajärjestö Sadankomitean pääsihteerinä ja osallistuu ATT-neuvotteluihin Suomen valtion delegaation jäsenenä heinäkuussa 2012.

Kansainväliset sodankäyntiä ja aseita rajoittavat sopimukset

”Yhdysvallat ottaa konkreettisia askelia kohti ydinaseetonta maailmaa. (...) Tästä on puhuttu viisi vuosikymmentä, nyt on aika yrittää viimeinkin kieltää ydinaseet. (...) Me emme selviydy tästä yrityksestä yksin, mutta me voimme johtaa sitä, me voimme aloittaa sen.”

– Yhdysvaltain presidentti Barack Obama⁵¹

Vuonna 2010 maailman aseellisen väkivallan käyttöä rajoittavat pyrkimykset kohdistuivat ydinaseriisuntaan. Taustalla oli Yhdysvaltain presidentti Barack Obaman toukokuussa 2009 pitämä Prahan puhe, jossa hän asetti maansa tavoitteeksi ydinaseettoman maailman. Aloite oli esitetty Yhdysvalloissa jo muutamaa vuotta aiemmin, mutta nyt Yhdysvaltain poliittinen johto ilmoitti olevansa sen takana. Alkuperäinen aloite tuli odottamattomalta taholta, kovan politiikan miehiltä, jotka olivat olleet kehittämässä Yhdysvaltojen ydinaseenaalia⁵². Tämän niin kutsutun Neljän koptan muodostivat maan entiset ulkoministerit Henry A. Kissinger ja George P. Shultz, entinen puolustusministeri William J. Perry ja entinen puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Sam Nunn. Myöhemmin he kertoivat maailman olleen noin 25 kertaa lähellä tilannetta, jossa ydinase olisi räjähtänyt ja myönsivät sen tulleen vältetyksi vain hyvällä onnella.

Neljän koptia ilmestyi Yhdysvaltojen jälkeen esimerkiksi Ruotsiin ja Belgiaan, jossa sen muodostivat Naton entinen pääsihteerä Willy Claes, entiset pääministerit Guy Verhofstadt ja Jean-Luc Dehaene sekä entinen ulkoministeri Louis Michel (1.3.2010). Suomen neljän kopta julkaisi oman kirjoituksensa Helsingin Sanomien Vieraskynässä (14.10.2010). Kirjoittajina olivat entinen puolustusvoimain komentaja Gustav Hägglund, entinen puolustusministeri Elisabeth Rehn, entinen ulkoministeri Erkki Tuomioja ja entinen työministeri Tarja Cronberg.

Ruotsin ulkoministeri Carl Bildt vaati yhdessä Puolan ulkoministeri Radek Sikorskin kanssa (New York

Times 1.2.2010) Venäjää aloittamaan taktisten ydinaseiden riisunnan Kuolan niemimaalta, koska ne vaarantavat yhteisen tulevaisuutemme. Belgian neljän kopta ja viisi Nato-maata (Norja, Saksa, Luxemburg, Hollanti, Belgia) taas vaativat sotilasliitto Natoa vetämään Euroopasta 220 taktista ydinasetta. Ydinaseriisunnan puolesta ovat kirjoittaneet monet tunnetut päättäjät kuten esimerkiksi ulkoministeri Alexander Stubb (HS 15.4.2010) ja rauhannobelisti Desmond Tutu (Guardian 22.5.2010⁵³).

Myös YK:n pääsihteerä on tehnyt viisikohtaisen aloitteen ydinaseiden hävittämiseksi. Toukokuun lopussa 2011 yli 30:n valtionpäämiesten ja pääministerien Inter Action Council vaati sen kiireellistä toimeenpantoa ja ydinaseiden ”todistettavaa ja peruuttamatonta poistoa, koska ne muodostavat sellaisen uhan kaikelle elämälle maapallolla, jota ei voida hyväksyä.”⁵⁴

MAAILMAN KAUPUNGIT KIELTÄYTYIVÄT OLEMASTA YDINASEIDEN KOHTEITA

Maailman suurkaupungit ovat ydinaseiden ensisijaisia kohteita riippumatta siitä räjäyttävätkö ydinaseen valtiot tai terroristit. Ja Japanissa tiedetään mitä seuraa, kun ydinase räjähtää kaupungissa. Elokuun 6. päivänä vuonna 1945 Yhdysvallat pudotti maailman ensimmäisen ydinpommin Hiroshimaan. Nykyisiin ydinaseisiin verrattuna tämä 13 kilotonnin räjähdys oli pieni, mutta riitti tuhoamaan kaupungista 90 prosenttia ja tappoi välittömästi noin 75 000 ihmistä. Viiden seuraavan vuoden aikana säteilyyn kuoli arviolta 200 000 – 250 000

ihmistä. Hiroshiman ja Nagasakin, jonne myös pudotettiin ydinpomme, kaupungit päättivät vuonna 1991 perustaa Mayors for Peace-liikkeen⁵⁵. Sen tarkoituksena on edistää täydellistä ydinaseriisunutta ja muistuttaa, että kaupungit eivät enää halua olla ydinaseiden kohteita ja ikään kuin niiden panttivankeja.

Huhtikuun 2012 alkuun mennessä liikkeen ydinaseetonta maailmaa vaativaan kampanjaan oli liittynyt 5 221 kaupunkia tai kuntaa 153 valtiosta. Suurin osa valtioiden pääkaupungeista ja maailman suurkaupungeista on mukana kampanjassa. Euroopasta mukana oli 2 351 kaupunkia. Esimerkiksi Ruotsista mukana on 23, Norjasta 90 ja Espanjasta 301 kaupunkia. Suomesta mukana ovat Varkaus, Maarianhamina ja Nousiainen⁵⁶. ”Yleinen mielipide oli asian puolella. Se, että ottaa kantaa ei haittaa”, kertoi Varkauden kaupungin hallintopäällikkö Markku Siren kaupungin päätöksestä lähteä mukaan. Tampereella ja Kemissä liittymisedotukset on hylätty. Kemin kaupunki totesi, että kaupunki kylä tukee maailmanrauhaa edistävien järjestöjen toimintaa, mutta uskoo ”jokaisen valtuutetun ja kuntalaisen omaan henkilökohtaisen panokseen suureen voimaan rauhan ylläpitämisessä ja edesauttamisessa”.⁵⁷

Mayors for Peace-liikkeellä on YK:ssa neuvonantajan järjestön virallinen asema. Belgian neljän kopla korosti järjestön toiminnan olevan tärkeää, koska se luo julkista painetta ydinaseriisun aloittamiseksi. ”Valinta on seuraava: maailma, jossa me hyväksymme, että yhä useammat maat valmistavat ydinaseita, tai maailma, jossa yhdeksän olemassa olevaa ydinasevaltiota päättää luopua ydinaseista ja ottaa niiden hävittämisen tosissaan päämääräkseen”, he muistuttivat.

Yli puolet maailman valtioista on ydinaseettomalla vyöhykkeellä

Ydinaseeton vyöhyke (NWFZ) on maantieteellinen alue, jolla olevat valtiot ovat kieltäneet ydinaseiden käytön, kehittämisen ja varastoinnin. YK:n yleiskokous tunnustaa ydinaseettomat vyöhykkeet ja sopimuksen noudattamista valvotaan. Alueet ovat Latalainen Amerikka ja Karibia (Tlatelolco, voimaan 1972), Eteläinen Tyynivaltameri (Rarotonga, 1986), Kaakkois-Aasia (Bangkok, 1997), Afrikka (Pelindaba, 2009), Keski-Aasia (Se-

mipalatsinsk, 2008). Lisäksi eräitä muita alueita koskevat ydinaseetomat vyöhykkeet: Antarktista (1961), Ulkoavaruus (1967) ja Mannerjalustat (1972).⁶²

Maailman valtioista 60 prosenttia sijaitsee jollakin kuudesta ydinaseettomasta vyöhykkeestä. Ydinaseet hallitsevat vain 28 prosenttia maapallon maapinta-alasta, mutta maailman väestöstä 46 prosenttia elää edelleen ydinasei-

LUETTELO KANSAINVÄLISISTÄ SODANKÄYNTIÄ JA ASEITA RAJOITTAVISTA SOPIMUKSISTA

Luetteloon on koottu keskeisiä sodankäyntiä rajoittavia, aseiden valvontaan tai niiden kieltöön liittyviä kansainvälisiä oikeudellisesti sitovia sopimuksia* sekä poliittisia julistuksia, joilla pyritään rajoittamaan aseellisen väkivallan seurauksia. Luettelo ei ole täydellinen.⁵⁸

Ydinasetta kehitettäessä sitä testataan ilmassa, maan tai merenalaisilla ydinkoeräjäytyksillä. Maailmassa on tehty lähes 2000 ydinkoetta⁵⁹. Yksi maailman tunnetuimmista ydinkokeiden sarjoista tehtiin Bikinin atollilla kesällä 1946. Ranskalainen insinööri Louis Réard ja muotisuunnittelija Jacques Heim nimesivät juuri keksimänsä uima-asun atollin mukaan.⁶⁰ Ydinkokeet kiellettiin vuonna 1996 solmitulla Ydinkoekieltosopimuksella (CTBT). Sen voimaantulemisen ehtona on, että kaikki 44 sopimuksen liitteessä erikseen mainittua valtiota ratifioivat sopimuksen. Näistä valtioista viisi (Egypti, Israel, Iran, Kiina, Yhdysvallat) ei ole vielä ratifioinut sitä. Kolme liitteessä mainituista valtioista (Intia, Pohjois-Korea, Pakistan) ei ole vielä liittynyt sopimukseen. Sopimusta valvomaan perustettiin Wieniin vuonna 1997 Ydinkoekieltöjärjestön valmistelutoimikunta. Sen tehtävänä on maailmanlaajuisen mittausasemien verkoston rakentaminen sekä valmistella sopimuksen voimaantulon yhteydessä virallisesti perustettavan Ydinkoekieltöjärjestön (CTBTO) luomista.⁶¹

* Lisäpöytäkirja on solmittu varsinaisen sopimuksen liitteenä ja sitä eivät välttämättä ole allekirjoittaneet kaikki varsinaisen emosopimuksen allekirjoittaneet valtiot.

Taulukko 4: Kansainväliset sodankäyntiä ja aseita rajoittavat sopimukset

NIIMITYS	SOPIMUKSEN NIMI	SOPIMUS SOLMITTU	VOIMAAN	VOIMAAN SUOMEN OSALTA
Asekieltosopimukset				
BTWC	Biologisten ja toksilogisten aseiden kieltosopimus	1972	1975	1974
CCW LP IV	Sokeuttavien laseraseiden käytön ja kuljetuksen kieltävä sopimus	1995	1998	1996
CWC	Kemiallisen aseiden kieltosopimus	1997	1999	1997
FMCT	Asekelppoisien hajoavan (fissiili) ydinamateriaalin tuotantokieltosopimus	Neuvottelut käynnissä		
Ottawa	Henkilömiinojen käytön, valmistuksen, myynnin, varastoinnin ja kuljetuksen kieltävä sopimus	1997	1999	2012
Oslo	Rypälepommien käytön, valmistuksen, myynnin, varastoinnin ja kuljetuksen kieltävä sopimus	2008	2010	Ei liittynyt
Asevalvontasopimukset				
ATT	YK:n asekauppasopimus (Arms Trade Treaty)	Neuvottelut käynnissä 2012		
CFT	Sopimus tavanomaisista aseista Euroopassa (TAE)	1990	1992	Ei liittynyt
CPPNM	Yleissopimus ydinainesten turvajärjestelyjä koskevista toimista	1979	1987	1989
CTBT	Täydellinen ydinkoekieltosopimus	1996	Ei voimassa	
PTBT	Osittainen ydinkoekieltosopimus	1963	1963	1964
CCW	Tavanomaisia aseita ja niiden käyttöä koskeva sopimus	1980	1983	1983
Pienaseasiakirja	Etyjin poliittisesti sitova asiakirja pienaseiden hallitsemattoman leviämisen ehkäisemiseksi	2000		2000
HCOC	Haagin käytännösäännöstö ballististen ohjusten leviämisen estämiseksi	2002		2002
NPT	Ydinsulkusopimus	1968	1970	1968
PAROS	Avaruuden aseistamisen ehkäisemisen aloite			
Tuliasepöytäkirja	YK:n pienasetoimintaohjelma niiden laittoman kaupan ehkäisemiseksi	2001	2005	2002
Yhteinen kanta	EU:n sotatarvikkeiden vientiä koskevat säännöt	2008	2008	Ratifioidussa 2012
Vientivalvontajärjestelyt				
Zangger komitea	Ydinsulkusopimuksen toteutusjärjestely	1971		1972
Australia ryhmä	Kemiallisten ja biologisten aineiden ja teknologioiden	1985		1991
MTCR	Ohjusteknologian	1987		1991
NSG	Ydinalan	1974		1978
Wassenaar	Aseiden ja kaksikäyttötuotteiden	1995		1995
Kansainvälinen humanitaarinen oikeus (sodan lait)				
Geneve I	Maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantaminen	1949		1955
Geneve II	Merisotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden, sairaiden ja haaksirikkoituneiden aseman parantaminen	1949		1955
Geneve III	Sotavankien kohtelusta	1949		1955
Geneve IV	Siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana	1949		1955
Geneve LP I	Kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta	1977		1980
Geneve LP II	Kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta	1977		1980
Tapaoikeus	Punaisen Ristin kansainvälisen komitean tapaoikeuden säännöt	2005		2005
Haag	Maasodan lakeja ja tapoja koskeva Haagin sopimus IV	1907		kyllä
Rooma	Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) Rooman perussääntö	1998		2000
LoS	Yleissopimus lapsen oikeuksista	1989		1991
LoS LP	Valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin	2000		2002
Asuinympäristön suojeleminen aseellisen selkkauksen aikana				
ENMOD	Convention on the prohibition of military or any other hostile use of environmental modification techniques	1977	1978	1978
Kulttuuriomaisuus	Yleissopimus kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi aseellisen selkkauksen sattuessa	1954	1956	1994

Lähitulevaisuuden tuolla puolen – Onkalo

Sadantuhannen vuoden aikana ihmisen kieli ja kommunikointitavat ovat muuttuneet, mutta uteliaisuus on aina leimannut lajiamme. Suuri kysymys on, kuinka varoittaa tulevia sukupolvia heille jättämästämme ydinjätteestä. Näitä kysymyksiä käsittelee Michael Madsenin ohjaama dokumenttielokuva Onkalo – Säteilevä hauta (Into Eternity, Tanska 2010).

Vaikka ydinmateriaalivalvontaa suoritetaan monella tasolla, peruskallion muuttumattomuuteen ei ihminen voi vaikuttaa. Ydinjätehaudan tulee kuitenkin kestää 250 000 vuotta, yli tulevien jääkausien. Myös ydinvoimaa hyödyntävän yhteiskunnan tulee olla stabiili. Suomi voi olla sellainen vielä tänään, mutta entä viidenkymmenen tai viiden sadan vuoden kuluttua? Vaikka Madsenin dokumentti on varsin latautunut, ovat sen esittämät kysymykset vielä vailla vastauksia. Ydinjätteen loppusijoitus ei ole huomispäivän ongelma, se on ollut ongelma jo pitkään.

HT

Ydinmateriaaleja valvotaan asekäytön estämiseksi

Hannele Tulkki

Ydinjätettä syntyy hyödynnettäessä radioaktiivisia aineita, kuten uraania ja plutoniumia. Jätettä syntyy esimerkiksi ydinvoimaloiden toiminnasta, sairaaloissa, tutkimuslaitoksissa, teollisuudessa ja maanviljelyssä. Radioaktiiviselle jätteelle ominaista on, että se on ihmisille ja ympäristölle myrkyllistä eikä sitä voida hävittää, vaan se tulee eristää ympäristöstä. Jätteiden aktiivisuus vähenee radioaktiivisen hajoamisen kautta. Matala- ja keskiaktiivisten jätteiden kohdalla puoliintumisaika on yleensä noin 30 vuotta, jonka jälkeen jätteet voidaan jatko käsitellä normaalin jätehuollon keinoin.⁶³

Korkea-aktiivinen jäte puolestaan on ongelmallista, sillä sen radioaktiivisuus on erittäin suuri ja puoliintumisaika hidaskä. Ydinvoimaloissa käytetty polttoaine on tällaista jätettä. Suomessa tällä hetkellä olevan korkea-aktiivisen ydinjätteen kohdalla kestää jopa 100 000 vuotta, kunnes jäte lakkaa olemasta uhka ympäristölle. Eurajoen Olkiluotoon loppusijoitus voidaan aloittaa vuonna 2020, jolloin korkea-aktiivinen jäte upotetaan kupariputkessa peruskallioon. Suomen peruskalliota pidetään tutkimusten perusteella yhtenä vakaimmista mahdollisista loppusijoituspaikoista. Suomen ulkopuolella syntyvälle jätteelle loppusijoitus on suurilta osin vasta suunniteltuasteella. Ydinvoimaloiden käytettyjä polttoainesauvoja säilytetään tällä het-

kellä pääosin väliaikaisvarastoissa, suurissa vesialtaissa ydinvoimaloiden yhteydessä.⁶⁴

Loppusijoituskohteen on oltava ihmisen ulottumattomissa, eikä mahdollinen säteilyvaara ei ole ainut syy. Ydinmateriaaleja voidaan hyödyntää ydinaseiden valmistuksessa. Ydinvoimaloissa syntyvistä materiaaleista tällaista on muun muassa rikastettu uraani. Uraanin rikastamisen sivutuotteena syntyy köyhdytettyä uraania, jota puolestaan käytetään tavanomaisissa aseissa, kuten panssaritorjunta-ammukissa. Kaikenlaista ydinmateriaalia, myös ydinjätettä, voidaan hyödyntää myös niin sanottujen likaisten pommien valmistukseen.

Ydinmateriaalien aiheuttamien riskien vuoksi niiden tuottaminen, kansainvälinen kauppa, kuljetukset, varastointi ja käyttö ovat tiukan kansainvälisen valvonnan alaisia. Ydinmateriaalivalvontaa kansainvälisellä tasolla suorittaa Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA. Lisäksi Euroopan unionin tasolla toimii ydinmateriaalitoimisto Euratom Safeguards. Jokaisella valtiolla on kuitenkin jakamaton vastuu ydinmateriaaliensa valvonnan toteuttamisesta.

Kirjoittaja opiskelee valtiotieteitä Helsingin yliopistossa.

Harmaa lista

Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat tunnustaneet, että asekauppa ei ole tavanomaisten tavaroiden kauppaa. Tämän takia ne ovat laatineet yhteisen kannan sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvomiseksi. Jäsenvaltioita juridisesti sitovassa yhteisessä kannassa on kahdeksan kriteeriä, joihin tulee kiinnittää huomiota sotatarvikkeiden vientilupia myönnettäessä:

1. Jäsenvaltioiden kansainvälisten veloitteiden ja sitoumusten noudattaminen, erityisesti YK:n turvallisuusneuvoston tai EU:n määräämien pakotteiden, asensulkuja ja muita asioita koskevien sopimusten sekä muiden kansainvälisten veloitteiden noudattaminen.
2. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattaminen loppullisessa määräraamassa.
3. Lopullisen määräraaman sisäinen tilanne vallitsevien jännitteiden tai aseellisten konfliktien osalta. Jäsenvaltioiden on evättävä lupa sotilasteknologian tai puolustustarvikkeiden vienniltä, joka aiheuttaisi tai pitkittäisi aseellisia konflikteja tai kärjistäisi jännitteitä tai konflikteja lopullisessa määräraamassa.
4. Alueellisen rauhan, turvallisuuden ja vakauden suojeleminen. Jäsenvaltioiden on evättävä maastavientilupa, jos on olemassa selkeä vaara, että ilmoitettu vastaanottaja käyttäisi vietävää sotilasteknologiaa tai vietäviä puolustustarvikkeita hyökkäykselliseen toimintaan toista maata vastaan tai tehostaakseen voimatoimin aluevaatimusta.
5. Jäsenvaltioiden ja niiden alueiden, joiden ulkosuhteista jäsenvaltio vastaa, sekä ystävällismielisten ja liittolaisvaltioiden kansallinen turvallisuus.
6. Ostajamaan asenne kansainväliseen yhteisöön erityisesti sen osalta, mikä koskee sen suhtautumista terrorismiin, sen liittolaisuuksien luonnetta ja kansainvälisen oikeuden noudattamista.

7. Vaara, että sotilasteknologia tai puolustustarvikkeet päätyvät muualle ostajamaassa tai jälleenviedään epätoivottavin ehdoin.
8. Sotilasteknologian tai puolustustarvikkeiden viennin yhteensopivuus vastaanottajamaan teknisen ja taloudellisen valmiuden kanssa ottaen huomioon, että valtioiden olisi täytettävä oikeudet puolustusta ja turvallisuustarpeensa mahdollisimman vähäisin aseistukseen suunnatuin inhimillisin ja taloudellisin voimavaroin.

SaferGlobe Finland on näiden kriteerien perusteella arvioinut kaikki Suomen aseviennin kohdemaat ja laatinut niistä niin kutsutun harmaan listan. Se perustuu vientilupiin* eikä toteutuneeseen vientiin, koska tarkoituksena on arvioida Suomen asevientipolitiikkaa mistä vientilupien myöntäminen kertoo. Harmaan listan tarkoituksena on arvioida kuinka Suomi noudattaa EU:n yhteisen kannan juridisesti sitovia kriteerejä, millainen on Suomen asevientipolitiikka ja kuinka se on linjassa maan virallisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kuten rauhanvälittämisen, ihmisoikeuksien ja demokratian edistämisen kanssa.

Harmaa lista perustuu seitsemään mittariin, jotka vastaavat EU:n yhteisen kannan vientikriteereitä:

- Asevientikielto = Valtioon on kansainvälinen tai alueellinen asevientikielto
- Konflikti = Valtiossa on sisäinen konflikti tai korkea väkivaltakuolleisuus
- Demokratia = Valtiossa on demokratia ja hyvä hallinto
- Ihmisoikeudet = Valtio noudattaa kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia

* Tuotteita ei välttämättä ole viety maahan tarkasteluvuoden aikana. Vienti voi tapahtua myöhemmin, koska vientilupa saattaa olla voimassa useita vuosia

- Asevalvonta = Valtio noudattaa riittäviä asevalvontajärjestelyitä
- Kansainväliset sopimukset = Valtio on ratifioinut kansainvälisiä ihmisoikeuksia, asevalvontaa ja rikollisuutta koskevat sopimukset.
- Kehitys = Valtion sotilaalliset menot eivät ole liian suuret maan taloudelliselle ja inhimilliselle kehitykselle.

Kaikkien mittarien taustalla on useita alakohtia, joiden avulla arvioidaan yksityiskohtaisesti EU:n kriteerien toteutumista. Mittarit on kehittänyt ja niitä ylläpitää saksalainen Bonnin Kansainvälinen konversiotutkimuksen keskus (BICC, Bonn International Center for Conversion⁶⁵). Kukin mittareista on arvioitu kolmiportaisen asteikon mukaan. Mittarin ollessa vihreällä (0 pistettä) on aseviennin riski ja haittavaikutus melko todennäköisesti pieni, keltaisella (1 piste) se on mahdollisesti kriit-

tinen ja punaisella (2 pistettä) riski ja haittavaikutus on kriittinen. Olemme laskeneet kunkin aseviennin kohdemaan mittarien arvot yhteen ja näin saaneet maahan kohdistuvalle aseviennille riskipisteen. Se löytyy valtion nimen vieressä olevan ympyrän sisältä. Valtiota, jotka ovat saaneet alle kolme pistettä, ei ole otettu mukaan harmaalle listalle. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että asevientii niihin tai muihin harmaan listan ulkopuolelle jääneisiin valtioihin olisi riskitöntä.

Harmaassa listassa maahan myönnetyt vientiluvat on esitelty niitä vastaavia tuoteluokkia kuvaavin tunnuksin. Tekstiosuudessa on nostettu esille joitakin maahan myönnettyjä vientilupia. Tarkat lukumäärät löytyvät raportin alussa olevista kartoista. Maakohtaisissa tiedoissa avataan myös aseviennin riskiin ja haittavaikutukseen vaikuttavia tekijöitä*.

* Lähteinä käytetty Amnesty Internationalin, Human Rights Watchin, Freedom Housen raportteja ja Uppsalan yliopiston konfliktitietokannan tietoja

EUROOPPA (EU:N ULKOPUOLISET MAAT)

Albania

3

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Maahan vietiin erikoispatruunoita sotilaskäyttöön.

Albaniassa perheväkivalta on laaja ongelma. Ihmiskauppa erityisesti naisten ja nuorten tyttöjen pakottamiseksi prostituutioon jatkui. Valtionhallinnon heikko toiminta on antanut valtaa ja toiminnanvapautta rikollisjärjestöille. Albania tunnetaan heroiinin salakuljetuksen ja kannabiksen tuotannon keskeisenä tekijänä. Marraskuussa Euroopan komissio totesi, ettei Albania ole täyttänyt tyydyttävästi kriteerejä päästäkseen EU:n jäsenhedokkaaksi ja kehotti maata jatkamaan uudistuksia.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSSAROINTI JA SUOJAVARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVIILIASEET

SIVIILI-PATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISET KRIITTINEN

KRIITTINEN

Bosnia ja Hertsegovina

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Korruptio on vakava ongelma Bosnia ja Hertsegovinassa. Maan uudistusprosessi pysähtyi ja kansallismielinen retoriikka kasvoi vuoden 2010 aikana maan valmistautuessa syksyllä tapahtuviin parlamentti- ja presidentinvaaleihin. Vaalit sujuivat rauhallisesti ja täyttivät kansainväliset peruskriteerit, mutta poliittinen painostus mediaa kohtaan kasvoi. EU:n poliisi- ja rauhanturvajoukot jatkoivat läsnäoloaan maassa.

Georgia

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Georgia alkoi toipua aiempien vuosien konfliktista ja poliittisesta myllerryksestä. Georgian ja Venäjän suhteet pysyivät heikkona, ja venäläiset joukot pitivät edelleen hallussaan huomattavaa osaa Georgian kansainvälisesti tunnustetusta alueesta. EU aloitti Georgian kanssa neuvottelut talouden ja poliittisten siteiden lähentymisestä.

Makedonia

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Makedonian kiista Kreikan kanssa maan virallisesta nimestä jatkui edelleen. Se vaikeutti Makedonian pyrkimyksiä liittyä Natoon ja EU:hun. Hallituksen tapa käsitellä ongelmia pysyi sisäpoliittisten keskustelujen pääaiheena. Euroopan komissio arvosteli Makedonian epätasaista edistymistä kohti EU-jäsenyyttä ja korosti huoltaan oikeuslaitoksen riippumattomuudesta ja tiedotusvälineiden toimintavapaudesta.

Moldova

3

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Korruptio on edelleen suuri ongelma yhteiskunnan eri osa-alueilla. Samoin poliisivoimien harjoittama kidutus ja pahoinpitelyt ovat edelleen ongelmia. Yleisesti ottaen maan kansalaisoikeuksien tilanne kuitenkin parani vuoden aikana. Tämä johtui tasapainoisemmasta ja monipuolisemmasta mediaympäristöstä sekä viranomaisten kansalaisyhteiskunnan eri ryhmiin kohdistuvan vihamielisyyden vähenemisestä.

Ukraina

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Valko-Venäjä

8

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Venäjä

7

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Maassa helmikuussa pidetyt presidentinvaalit rauhoittivat poliittista sekasortoa. Ukrainan ja Venäjän suhteet paranasivat merkittävästi presidentinvaalien jälkeen. Ihmisoikeustilanne on edelleen heikko, ja erityisesti viranomaisten tiedotusvälineisiin kohdistamat rajoitukset huomattavia.

Valko-Venäjän presidentti Aleksander Lukashenka valittiin neljännelle presidenttikaudelle joulukuun presidentinvaaleissa. Ne eivät olleet vapaat eivätkä rehelliset. Sanan- ja kokoontumisvapautta rajoitettiin ankarasti. Valko-Venäjä on ainoa maa Euroopassa, jossa on käytössä kuolemanrangaistus. Vuoden aikana annettiin kolme kuolemantuomiota ja kaksi ihmistä teloitettiin.

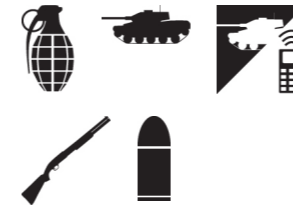
Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa 20 tarkkuuskiväärille varusteineen ja varaosineen Venäjän sisäministeriön käyttöön ja lisäksi 200 tarkkuuskiväärille, jotka oli tarkoitettu yksityiseen urheilu- ja metsästyskäyttöön.

Venäjä on edelleen osallisena konflikteissa Pohjois-Kaukasiassa Ingušan, Tšetšenian ja Dagestanin alueilla. Kapinallisten hyökkäykset ja Pohjois-Kaukasuksen alueelta peräisin oleva väkivalta jatkui. Näkyviä iskuja tehtiin Moskovan metrossa ja Tšetšenian parlamentissa. Välit Georgian kanssa olivat edelleen jännittyneet, ja Venäjä piti hallussaan osaa Georgian kansainvälisesti tunnustetusta alueesta. Venäjällä on erittäin korkea väkivaltakuolleisuus ja ihmisoikeustilanne on heikentynyt viime vuosina. Erityisesti ihmisoikeusaktivistit ja toimittajat ovat joutuneet toistuvasti vaikeuksiin ja heitä on surmattu. Osa heistä on paennut maasta, muun muassa Suomeen.

AFRIKKA

Egypti

8

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Etelä-Afrikka

8

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Mali

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa kahdelle tarkkuuskiväärille Egyptin sisäministeriölle ja ruutitehtaan tuotantolinjan tietotaidon vientilupa Sveitsin kautta.

Egypti jatkoi poliittisten toisinajattelijoiden nujertamista. Mielivaltaiset pidätykset ja epäoikeudenmukaiset oikeudenkäynnit olivat yleisiä. Ristiriita eri beduiiniryhmien ja hallituksen välillä Siinain niemimaalla kiihtyivät vuoden aikana, kuten myös ristiriidat opposition ja hallituksen kesken.

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa 100 tarkkuuskiväärille tarkoitettuna yksityiseen urheilu- ja metsästyskäyttöön. Jatkettiin panssariajoneuvojen toimituksia aiemmin solmittuun kauppaan.

Etelä-Afrikka on yksi maailman väkivaltaisimmista maista ja ulkomaalasiin kohdistuu erityisen paljon väkivaltaa. Hallitus on pyrkinyt parantamaan poliisin toimintatapoja, mutta Amnesty Internationalin raportin mukaan tästä huolimatta pidätysten ja kuulusteluiden aikana tapahtuneiden kuolemantapausten määrät kasvoivat jatkuvasti vuosien 2009 ja 2010 aikana.

Ryhmä nimeltä Ääri-islamilainen al-qaida islamilaisessa Maghrebissa (AQIM) muodostaa turvallisuusuhan maan pohjoisosissa. Useita ulkomaisia avustustyöntekijöitä ja eurooppalaisia turisteja on viime vuosien aikana siepattu ja tapettu.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSSAROINTI JA SUOJAVARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVILIASEET

SIVILIPATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISESTI KRIITTINEN

KRIITTINEN

Marokko

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden väliaikainen vientilupa valonvahvistimille.

Marokko jatkoi Länsi-Saharan miehittämistä. Ihmisoikeuksien puolustajia, aktivisteja ja toimittajia rangaistiin heidän julkilausumistaan poliittisesti arkaluontoisiksi katsotuista mielipiteistään, jotka liittyivät esimerkiksi Länsi-Saharan tilanteeseen.

Mauritius

3

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Mauritius tehosti merirosvouden vastaista toimintaansa Intian valtamerellä.

Namibia

3

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa 100 tarkkuuskiväärille, jotka oli tarkoitettu yksityiseen urheilu- ja metsästyskäyttöön.

Namibian talous lukeutuu alueen vahvimpiin, mutta korruptio maassa on edelleen merkittävä ongelma. Viranomaisten ihmisoikeuksien puolustajiin, toimittajiin ja hallitusta arvosteleviin kansalaisjärjestöihin kohdistama häirintä ja syrjintä jatkuivat. Naisiin kohdistuva syrjintä ja väkivalta ovat yleistä.

Nigeria

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Turvallisuustilanne heikkeni etenkin Nigerjoen suistoalueella. Satoja ihmisiä kuoli maan eri osavaltioissa uskonnollisissa ja etnisissä yhteenotoissa. Laajalle levinnyt piittaamattomuus ihmisoikeuksista ja oikeusvaltiosta jatkui poliisivoimissa.

Norsunluurannikko

10

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Ihmisoikeusloukkaukset ovat yleisiä ja korruptio on vakava ongelma. Tuotot epävirallisista veroista ja kaakaon, puuvillan sekä aseiden myynnistä ovat antaneet monille valtaapitäville, kuten turvallisuusjoukkojen jäsenille, kannustimen estää ponnisteluja rauhan ja poliittisen vakauden puolesta.

Senegal

5

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Separatistinen konflikti Casamancen alueella Etelä-Senegalissa on edelleen ratkaisematta. Yhteenotot armeijan ja aseellisten ryhmien välillä lisääntyivät ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Siviilejä siepattiin ja surmattiin. Korruptio on edelleen vakava ongelma.

Sudan

10

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Presidentti Omar al-Bashir, josta on annettu Kansainvälisen rikostuomioistimen (ICC) pidätysmääräys sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan Darfurissa, valittiin uudelle kaudelle huhtikuussa järjestetyissä presidentinvaaleissa. Samaan aikaan järjestettiin parlamenttivaalit. Vaalit eivät täyttäneet kansainvälisiä normeja. Tästä ja historiallisesta kansanäänestyksestä Etelä-Sudanin itsenäisyydestä johtuen, maan ihmisoikeustilanne heikkeni merkittävästi vuoden aikana.

Tunisia

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa teleskooppimastolle osana saksalaista asekauppaa.

Viranomaiset jatkoivat toimittajien, ihmisoikeusaktivistien ja opposition jäsenten häirintää, pidätyksiä ja vangitsemisia. Median toimintamahdollisuudet ovat maailman heikoimpia. Viranomaiset käyttävät jatkuvasti terrorismin uhkaa oikeuttaakseen ankarat toimet mielenosoittajia vastaan. Maanlaajuiset hallituksen vastaiset mielenosoitukset olivat suurimmillaan joulukuun lopussa.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSSAROINTI JA SUOJAVARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVIILIASEET

SIVIILI-PATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISESTI KRIITTINEN

KRIITTINEN

Zimbabwe

11

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

LÄHI-ITÄ

Arabiemiraattien liitto

5

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Bahrain

7

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Viranomaiset jatkoivat ihmisoikeuksien puolustajien ja toimittajien mielivaltaisia pidätyksiä. Turvallisuusjoukot eivät noudata kansalaisten perusoikeuksia takaavia sopimuksia pidätys- ja kotietsinnöissä. Väärinkäytökset jäävät yleensä rankaisematta.

Myönnettiin sotatarvikkeiden esittelylupa panssariajoneuvolle ja Nemo-kraanaatinheitinjärjestelmälle.

Siirtotyöläisten ihmisoikeustilanne Arabiemiirien liitossa on edelleen erittäin heikko. Naisia syrjitään niin lainsäädännössä kuin käytännössä. Sananvapaus on erittäin rajoitettua. Toimittajia uhataan suurilla sakoilla, jos he kirjoittavat jotain, joka saattaa vahingoittaa maan taloutta tai loukata valtiota ja hallitsevaa kuningasperhettä.

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa 205 tarkkuuskiväärille maan armeijalle ja esittelylupa ammuntaharjoittelulaitteistolle.

Ihmisoikeustilanne heikkeni voimakkaasti vuoden loppupuolella. Turvallisuusjoukkoja syytettiin suhteettomasta voimankäytöstä. Viranomaiset rajoittivat sanan-, kokoontumis- ja yhdistymisvapautta eritoten lokakuun parlamenttivaaleja edeltäneenä aikana.

Irak

10

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Iran

10

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Israel

7

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa teleskooppimastoille. Katso juttu "Osa Irakin sotilasviestintäjärjestelmästä tulee Suomesta" raportin alkuosasta.

Irakissa pidettiin parlamenttivaalit maaliskuussa, ja kansainväliset vaalitarkkailijaryhmät kuvasivat niitä vapaiksi ja rehellisiksi. Kuitenkaan kilpailevat poliittiset ryhmittymät eivät heti pystyneet muodostamaan hallituskoalitiota, ja kapinallisryhmittymät käyttivät pitkään jatkunutta poliittista epävarmuutta väkivaltakampanjan jatkamiseksi tappaen satoja siviileitä. Irakin turvallisuusjoukot ja myös Yhdysvaltain joukot syyllistyivät vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Yhdysvaltojen taistelujoukot vetäytyivät Irakista elokuussa, mutta jäivät maahan edelleen joukkoja tuki- ja koulutustehtäviin.

Iranin ihmisoikeuskriisi syveni, kun hallitus pyrki vakiinnuttamaan valtansa vuoden 2009 kiistanalaisten presidentinvaalien jälkeen. Julkiset mielenosoitukset vähenivät huomattavasti alkuvuodesta 2010, kun turvallisuusjoukot käyttivät kovia ammuksia mielenosoitusten tukahduttamiseen. Suomalaisen kaksoiskäyttöteknologian avulla seurattiin mielenosoittajien ja aktivistien sähköistä viestintää, minkä seurauksena heitä pidätettiin.

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa teleskooppimastoille. Maahan vietiin väliaikaisesti Suomen armeijan varusteita huoltoon varten niiden alkuperäisille israelilaisille valmistajille. Maahan palautettiin Suomessa lainassa ollut Elbit Systemsin monivalvontasensori. Patria vei maahan asejärjestelmän keskusyksiköjä korjattavaksi liittyen Slovenian armeijalle tekemäänsä asekauppaa.

Israelin hallitus edistyi heikosti haurassa rauhanneuvotteluissa palestiinalaishallinnon kanssa. Ihmisoikeustilanne maan miehittämällä alueella oli erittäin vakava ja siirtokuntien laajentaminen jatkui. Maata kritisoitiin sen toukokuussa kansainvälisillä vesialueilla avustustaivaa vastaan suorittamasta sotilasoperaatiosta.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSSAROINTI JA SUOJAVARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVILIASEET

SIVILI-PATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISESTI KRIITTINEN

KRIITTINEN

Jordania

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa 15 tarkkuuskiväärille ja 10 pimeännäkölaitteelle puolisolitaallisten santarmi-joukkojen käyttöön.

Sanan- ja kokoontumisvapautta rajoitetaan edelleen erittäin paljon. Kidutukset ovat yleisiä ja järjestelmällisiä. Turvallisuusjoukkojen ja vankiloiden henkilökunnan rankaisematta jättäminen väärinkäytöstopauksissa on yleistä.

Libanon

5

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa 20,000 erikoisvalmisteiselle kiväärin patruunalle maan turvallisuusjoukoille.

Maan viranomaiset osoittivat kasvannutta halukkuutta keskustella ihmisoikeusasioista, mutta eivät onnistuneet toteuttamaan monia tarvittavista uudistuksista. Palestiinalaispakolaisten syrjintä jatkui. Kireä tilanne maan eteläisellä rajalla Israelin kanssa jatkui.

Oman

7

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Maa jatkoi ponnistelua monien ihmisoikeusloukkausten parissa: poliittiset puolueet ovat kiellettyjä, organisoitua oppositiota ei ole, sananvapaus ja demokraattinen keskustelu ovat rajoitettuja sekä maata hallitsevan sulttaanin kritisoiminen on kielletty.

Qatar

5

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Viranomaiset eivät salli poliittisia puolueita, ja ainoastaan pieni osa maan väestöstä saa äänestää tai olla töissä valtion virastoissa. Protestit ovat olleet harvinaisia hallituksen rajoitettua kansalaisten vapautta järjestää mielenosoituksia. Kansalaisjärjestöt tarvitsevat valtiolta toimiluvan ja hallitus on seurannut tiiviisti kaikkien ryhmien toimintaa.

Saudi-Arabia

10

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa yli 250 äänenvaimentimelle Kanadan kautta maan armeijalle.

Poliittiset puolueet ovat kiellettyjä, joten demokraattinen oppositio voi toimia organisoidusti ainoastaan ulkomailla. Kokoontumis- ja yhdistymisvapauksia ei kunnioiteta. Ammattiyhdistysliikettä ei sallita ja vierastyöläisten on raportoitu joutuneen orjuutta vastaaviin olosuhteisiin. Kuolemanrangaistus on yleisessä käytössä. Kidutus ei ole lain mukaan sallittua, mutta poliisia ja vankilaviranomaisia syytetään toistuvasti kiduttamisesta. Riippumattomia ihmisoikeusjärjestöjä ei päästetä tarkastamaan vankiloiden olosuhteita. Naisten asema ja kansalaisoikeudet ovat erittäin heikot ja useissa asioissa he ovat lain edessä alaikäisiä, jolloin heidän aviomiehensä tai poikalapsensa hoitavat virallisia oikeustoimia heidän puolestaan.

Syyria

11

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden esittelylupa kahdelle teleskooppimastolle maan armeijan viestijoukoille.

Syyrian ihmisoikeustilanne paheni entisestään. Viranomaiset pidättivät lukuisia poliittisia ja ihmisoikeusaktivisteja. Usein pidätykset tehtiin ilman pidätyismääräystä. Sanan-, kokoontumis- ja yhdistymisvapauksia rajoitetaan tiukasti erityisesti tiettyjen ryhmien kuten maan kurdivähemmistön osalta.

Turkki

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden väliaikainen vientilupa miehittämättömien lentokoneiden lähetyksalustalle ja siihen liittyvälle koulutukselle.

Turkki on edelleen osallisena pitkään jatkuneessa konfliktissa, jonka toisena osapuolena on kurdeille autonomista asemaa vaativa PKK (Kurdien kommunistinen puolue ja samalla kurdien vapautusliike). Maassa järjestettiin lukuisia epäoikeudenmukaisia oikeudenkäyntejä terrorismin vastaista lainsäädäntöä tekosyynä käyttäen. Maa kuitenkin otti askelia kohtia ihmisoikeuksien parempaan kunnioittamista tekemällä useita muutoksia perustuslakiin rajoittamalla esimerkiksi sotilastuomioistuinten toimivaltaa.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSSAROINTI JA SUOJARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVILIASEET

SIVILI-PATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISESTI KRIITTINEN

KRIITTINEN

KESKI- JA ETELÄ-AASIA

Armenia

7

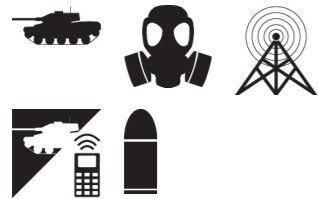

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Lahjonta ja nepotismi ovat yleisiä valtion virkamiesten keskuudessa ja korruptio on vakava ongelma. Virkamiehet joutuvat harvoin syytteeseen tai erotetuksi virastaan virka-aseman väärinkäytöksistä.

Intia

9

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa lentokoneen osille, esittelylupa tykinputken puhdistuslaitteistolle ja kauttakuljetuslupa sotilaselektronikalle Venäjältä Intiaan.

Intiassa on meneillään useita eri konflikteja. Hallitus taisteli uskonnollisia, heimo- ja muita kapinallisryhmittymiä vastaan useissa eri yhteenotoissa. Puolisotilaalliset joukot ja poliisijoukot ovat huonosti koulutettuja, minkä takia ne syyllistyvät kiduttamiseen, mielivaltaisiin pidätyksiin ja tappoihin. Intian ja Pakistanin välit ovat edelleen erittäin kireät vuonna 1999 käydyin sodan jälkeen.

Kazakstan

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Ihmisoikeuksien kunnioittamisessa on vakavia puutteita. Rauhanomaisia mielenosoituksia ja protesteja ei sallita, lehdistönvapaus on erittäin heikko ja kansalliseen turvallisuuteen vedoten ihmisiä muun muassa eristetään vankiloissa tai heiltä evätään oikeusavun käyttö. Kansainvälinen kritiikki maan ihmisoikeustilannetta kohtaan kasvoi läpi vuoden, vaikka Kazakstan toimikin vuonna 2010 Etyjin puheenjohtajana.

Nepal

8

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Nepalin poliittinen ja rauhanprosessi ovat jumissa, joten valtio edistyi vuoden aikana hyvin vähän ihmisoikeuksien kunnioittamisessa.

Sri Lanka

7

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Vuoden tapahtumia hallitsivat vuoden 2009 toukokuussa päättyneen neljänneksivuosisadan kestänyt sisällissota separatististen Tamilitiikerien (LTTE) kanssa. Konfliktin molempia osapuolia syytetään sotarikoksista, mutta viranomaiset eivät suostu saattamaan vastuullisia syytteeseen tehdyistä ihmisoikeus- ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksista.

ITÄ-AASIA

Etelä-Korea

3

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa kiväärin patruunoille merivoimille. Katso myös juttu "Irakin sotilasviestintäjärjestelmästä osa tulee Suomesta" raportin alkuosasta.

Etelä- ja Pohjois-Korean väliset jännitteet pahenivat useiden eri tapausten takia. Pohjois-Korea upotti Etelä-Korean sotalaivan maaliskuussa ja aloitti lyhyen, mutta intensiivisen tykistöhyökkäyksen eteläkorealaista saarta vastaan marraskuussa.

Indonesia

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Uskonnolliset ja seksuaaliset vähemmistöt joutuivat usein väkivaltaisten hyökkäyksien ja syrjinnän kohteiksi. Viranomaiset eivät ole tehneet riittävästi heidän turvallisuutensa varmistamiseksi. Turvallisuusjoukkojen jäseniä ei rangaista ihmisoikeusloukkauksista.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSSAROINTI JA SUOJAVARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVILIASEET

SIVILI-PATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISESTI KRIITTINEN

KRIITTINEN

Kiina

7

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Siviilipatruunoita vietiin ainoastaan Hongkongiin.

Maan hallitus jatkoi kansalaisten poliittisen aktivismin ja ihmisoikeusvaatimuksien kitkemistä. Kiinan ihmisoikeusliikettä rohkaistiin myöntämällä vuoden 2010 Nobelin rauhanpalkinto vangitulle demokratian puolustajalle Liu Xiaobolle. Kiinan viranomaiset vastasivat palkinnon myöntämiseen tukahduttamalla Liun kannattajia ja sensuroimalla kansallisia uutisia palkinnon myöntämisestä. Viranomaiset jatkoivat Tiibetin, Mongolian, uiguuriväestön ja muiden etnisten vähemmistöjen tukahduttamista.

Laos

7

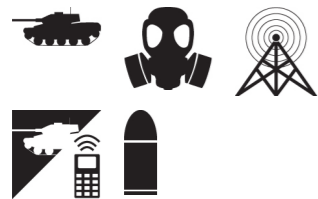

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Ihmisoikeusjärjestöt ilmaisivat huolensa tuhansien hmong-maahanmuuttajien kohtalosta. Hmongit, aasialainen etninen ryhmä, palautettiin väkisin Thaimaasta Laosiin vuosien 2009–2010 vaihteessa. Ongelmallista oli myös tiedon puuttuminen maan poliittisten vankien kohtalosta ja olinpaikasta.

Malesia

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa yli 12 000 kaasunaamarin osalle Malesian poliisivoimille ja lentokoneisiin tarkoitettulle sotilasteknologialle.

Malesiassa sananvapautta ja kokoontumisvapautta rajoitetaan tiukasti. Maassa ei ole kidutuksen kieltävää lainsäädäntöä ja poliisi syyllistyy toistuvasti vankien kiduttamiseen.

Singapore

5

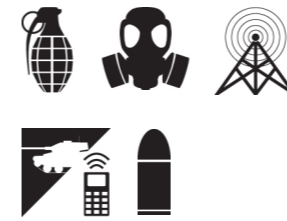

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Hallitseva kansanpuolue People's Action Party (PAP) on ollut vallassa vuodesta 1959 halliten kaikkia valtavirran tiedotusvälineitä ja omaten laajat valtuudet säännellä kansalaisten elämää. Hallituksen arvostelijoita ja ihmisoikeuksien puolustajia kohdellaan ankarasti.

Thaimaa

5

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Thaimaan neljässä eteläisessä maakunnassa jatkuu yhä pitkäkestoinen konflikti. Maassa järjestettiin eri paikkakunnilla laajoja mielenosoituksia maan poliittista tilannetta vastaan. Tilanne kärjisty kevään aikana ja Thaimaa koki historiansa pahinta katuväkivaltaa huhti- ja toukokuussa, kun viranomaiset ottivat yhteen kymmenien tuhansien hallituksenvastaisten mielenosoittajien kanssa. Huhtikuussa hallitus määräsi hätätilan Bangkokiin ja 23 maakuntaan. Hätätila pidettiin voimassa monissa maakunnissa melkein vuoden loppuun asti.

Vietnam

9

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Edellisten vuosien tapaan viranomaiset jatkoivat toisinajattelijoiden tukahduttamista. Maa tehosti vuoden aikana kaikkien erimielisyyksien tukahduttamista pyrkiessään vahvistamaan kommunistisen puolueen valtaa. Erityisesti sananvapautta rajoitettiin voimakkaasti ja internetin seuranta kiristettiin.

ETELÄ-AMERIKA

Argentiina

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa kaasunaamareille ja urheilu- ja metsästyskäyttöön tarkoitettuille tarkkuuskivääreille.

Argentiinan taloudellinen tilanne jatkoi elpymistään, mutta korruptio ja viranomaisten lehdistönvapauden rajoittaminen jatkuivat ongelmallisina. Poliisin liiallinen voimankäyttö ja epäinhimilliset vankilaolot ovat vakavia huolenaiheita. Oikeudenkäynnit aiemman sotilashallituksen aikana tehdyistä ihmisoikeusloukkauksista jatkuivat.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSsarointi JA SUOJAVARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVILIASSEET

SIVILI-PATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISET KRIITTINEN

KRIITTINEN

Brasilia

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin vientilupa sotilaskäyttöön tarkoitetuille patruunoille merivoimille.

Maa nautti kasvavasta taloudesta ja poliittisesta vakauudesta sekä korkeasta profiilista kansainvälisissä yhteyksissä. Lokakuussa presidentiksi valittiin ensimmäistä kertaa maan historiassa nainen. Tehdyistä parannuksista huolimatta väkivalta pysyi suurena ongelmana maan suurimmissa kaupungeissa. Brasiliassa on yksi maailman korkeimmista väkivaltakuolleisuustilastoista ja suurin osa väkivaltaisuuksista liittyy laittomaan huumekauppaan. Brasilian poliisivoimat on yksi maailman väkivaltaisimmista ja korruptoituneimmista, mutta poliisit joutuvat harvoin syytöseen väärinkäytöksistä. Kidutus on yleistä ja pidätettyjen olosuhteet ovat ongelmallisia.

Bolivia

6

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Yhteisymmärryksen puute poliittisten uudistuksien tekemisestä kasvatti poliittista jännitettä. Merkittävät uudet korruption- ja rasmin vastaiset säännöt kirjattiin uuteen perustuslakiin. Aikaisemmin tehtyjen ihmisoikeusrikkomusten rankaisemattomuus on edelleen vakava ongelma ja suurin osa niistä, jotka olivat vastuussa lukuisista katoamisista ja laittomista teloituksista sotilasjärjestelmän aikana, ovat vältäneet oikeudenkäynnit.

Dominikaaninen tasavalta

7

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Maa on merkittävä huumeiden kauttakulkureitti Etelä-Amerikasta Yhdysvaltoihin. Naapurivaltiossa Haitissa tapahtunut massiivinen maanjäristys vaikutti myös Dominikaaniseen tasavaltaan, ja ihmisoikeusjärjestöt raportoivat muun muassa ihmiskaupasta.

Equador

5

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Syyskuussa sadat poliisit osoittivat mieltään palkkoihinsa ja etuihinsa kohdistuvia leikkauksia vastaan maan pääkaupungissa. Mielenosoitus leimattiin virallisesti vallankaappausyritykseksi. Maan rikoslainsäädäntö mahdollistaa mielenosoittajien syyttämisen terrorismista ja sabotaasista sen sijaan, että heitä syytettäisiin tavanomaisista rikoksista. Maan alkuperäiskansoja syrjitään jatkuvasti monella yhteiskunnan tasolla – ympäristöaktivisteja ja eri kansalaisjärjestöjä, jotka puolustavat alkuperäiskansojen oikeuksia, syytetään usein politiikkaan sekaantumisesta ja väkivallan edistämisestä.

Guatemala

5

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Guatemalan heikot ja korruptoituneet lainvalvontaelimet ovat osoittautuneet kykenemättömiksi vastustamaan maassa toimivia järjestäytyneitä rikollisryhmiä ja rikollisjärjestöjä. Maassa on korkea väkivaltakuolleisuus.

Honduras

4

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Maassa tehtiin vuonna 2009 sotilasvallankaappaus. Kuluneen vuoden aikana maassa ei onnistuttu saattamaan vastuuseen niitä, jotka syyllistyivät vallankaappauksen jälkeen laajamittaisiin ihmisoikeusloukkauksiin. Jatkuvana huolenaiheena on riippumattoman oikeuslaitoksen puute, toimittajiin ja ihmisoikeuksienpuolustajiin kohdistuva uhkailu ja väkivalta. Maan poliittinen kriisi yhdistettynä maailmantalouden taantumana esti maan taloudellista toimintaa, eristi maata tärkeistä kauppakumppaneista ja pahensi köyhyyttä.

ASEET JA AMMUKSET

ASEALUSTAT

PANSSAROINTI JA SUOJAVARUSTEET

AVUSTAVAT LAITTEET

KAKSOISKÄYTTÖ-TEKNOLOGIA

SIVILIASEET

SIVILI-PATRUUNAT

EI TIETOA

EI KRIITTINEN

MAHDOLLISET KRIITTINEN

KRIITTINEN

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

- Asevientikielto
- Sisäinen konflikti
- Ihmisoikeudet
- Demokratia
- Kansainväliset sopimukset
- Asevalvonta
- Kehitys

Myönnettiin sotatarvikkeiden vientilupa tarkkuuskivääreille. Katso "Meksikoon vietiin suomalaisia tarkkuuskiväärejä"-juttu raportin alkuosasta.

Väkivalta turvallisuusjoukkojen ja järjestäytyneiden rikollisryhmien välillä nousi ennätyksellisen korkealle tasolle. Katso tarkempaa tietoa raportin luvusta yksi. Yhdysvalloista salakuljetetaan paljon aseita Meksikoon (ks. Suomen asevientitiedon 2008 -raportti).

Panaman hallitus hyväksyi vuoden aikana huolestuttavia rajoituksia kokoon-tumis-, yhdistymis- ja sananvapauksiin. Tämä nostatti protesteja niin ammattiliittojen, toimittajien kuin kotimaisten ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen keskuudessa. Maan oikeuslaitos on erittäin ylikuormitettu, tehoton, politisoitunut ja altis korruptiolle.

Rikoksesta epäiltyjen kidutukset ja pahoinpitelyt ovat vakava ongelma. Poliiseja syytetään kansainvälisten voimankäyttöä säätelevien normien ylittamisestä mielenosoitusten yhteydessä. Pyrkimykset saattaa maan armeija ja poliisi vastuuseen maan sisäisen aseellisen konfliktin aikana tapahtuneista ihmisoikeusrikkoksista ja väärinkäytöksistä tuottivat pettymyksen vuoden aikana. Perun sovinto- ja totuuskomission tietojen mukaan lähes 70 000 ihmistä kuoli tai katosi konfliktin aikana. Suomi on kouluttanut perulaisia oikeuslääkäreitä suorittamaan tapauksiin liittyviä tutkimuksia. Suomalainen oikeushammaslääkäri professori Helena Ranta on ollut mukana tutkinnassa ja tuonut esille valtion salaisen alkupe- räisasukkaiden pakkosterilisaatio-ohjelman.

Ydinasetukikohdan tarkastaminen on yllättävän helppoa

Tuuli Hongisto

Ydinasetukikohtiin tunkeutuminen ja niiden tarkastaminen kansalaisvoimin on ilahduttavan helppoa, saivat tam-mikuussa 2010 Kleine Brogelin tuki-kohtaan Belgiassa tunkeutuneet akti-vistit todeta.

Alueelle päässeet paikansivat kah-deksan ydinaseiden säilytyspaikkaa yh-destätoista ja pääsivät ottamaan kuvia sellaisen lentokonehangaarin sisältä, jonka lattian alla säilytettiin ydinaseita.

Kukaan ei pysäyttänyt ryhmää ja osallistujat joutuivat jopa odottelemaan poliiseja perille päästyään. Pidätyksen suoritti poliisi, jonka ase oli lataama-ton. Aktivistien annettiin pitää ja myö-hemmin julkaista kuvaamansa materi-aali. Yllättävän vaivatonta. Vai onko?

VANHA VITSI

Kansalaisten asetarkastukset eivät ole uusi keksintö: ydinasetukikohtiinhan on menty aikaisemminkin ja aktivistit ovat jopa sulkenet niitä.

Suomessa muistetaan vielä toimit-taja Hanna Nikkasan osallistuminen Kleine Brogelissa järjestettyyn mie-lenosoitukseen vuonna 2001. Paikal-la oli tuolloin myös City-lehden⁶⁶ toi-mittaja Juhana Petterson, joka kuvaili aktivistien retkeä Belgiaan "aktivis-miturismiksi". Ja tosiaan: Aseistakiel-täytyjäliiton "seuramatkalle" Belgiaan saattoi osallistua kuka tahansa. Paikal-le olikin tullut aktivisteja poliittisen spektrin nationalistisesta äärlaidasta punkkareihin.

Toimittajan humoristisesta kuvai-lusta huolimatta on muistettava, ettei-vät aktivistit olleet paikalla huvikseen. He halusivat ja haluavat edelleen kysyä:

jos aktivistit pääsevät noin lähelle ydin-aseita, millaisia mahdollisuuksia heik-ko turvallisuus luokaan mahdollisille terroristeille?

Tarpeellinen kysymys on myös se, miksi Belgiassa, joka ei ole viiden ydin-asevaltion joukossa, edes säilytetään ydinaseita?

KAUKANA TURVALLINEN TULEVAISUUS

Muutkin kuin aktivistit ovat vedon-neet ydinasetukikohtien turvallisuuden parantamiseksi. Esimerkiksi Yhdysval-tain ilmavoimien raportti vuodelta 2008 vetosi Euroopassa säilytettävien ydinaseiden säilytysturvallisuuden pa-rantamisen puolesta.

Bombspotters-aktivistien mukaan Kleine Brogelissa säilytetään kahta-kymmentä yhteensä 150–250 Euroo-passa sijaitsevasta USA:n taktisesta ydinaseesta. Niitä on myös muun mu-assa Saksassa ja Turkissa.

Tulevaisuus näyttää, miten hom-ma etenee. Siihen asti aktivistit, ja eh-kä jopa muutama utelias turisti, voivat rauhassa jatkaa ydinasetukikohtaret-keilyä.

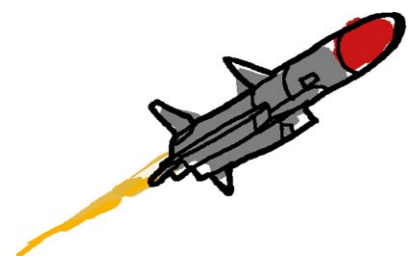
Kirjoittaja on koulutukseltaan valtio-tieteiden maisteri. Hän on opiskellut konfliktitutkimusta London School of Economicsissa ja maailmanpolitiikkaa Westminsterin ja Helsingin yliopistoissa. Hän on SaferGlobe Finlandin tutkimus-verkoston jäsen ja Ulkopoliittis-blogin pe-rustajajäsen. Hän työskentelee toimitta-jana.

TOIMITTAJAT

Pamela Baarman on kou-lutukseltaan valtiotieteiden kandidaatti. Hän opiskelee kansainvälistä oikeutta Åbo Akademiassa ja tekee parhail-laan pro gradu tutkielmaa EU:n puolustustarvekiennistä ih-misoikeuksien näkökulmasta.

Jarmo Pykälä on koulutukseltaan sosiologi ja jatko-opiske-lijana Jyväskylän yliopistossa. Hän toimii SaferGlobe Finlan-din koordinaattorina.

Timmy Trümpler on koulutuk-seltaan filosofian maisteri. Hän on valmistunut Tampereen yli-opistosta pääaineenaan histo-ria ja suorittanut humanitaari-sen avun jatkotutkinnon NOHA European Master's Programme in International Humanitarian Action Bochumin yliopistossa Saksassa.

SANASTO

Asevientä (Arms export): Ulkomaankauppaa, jossa aseita ja sotatarvikkeita viedään yhdestä valtiosta toiseen. EU:n jäsenvaltioiden välillä tapahtuvaa sisämarkkinakauppaa kutsutaan siirroiksi. Lainsäädännössä, valtionhallinnossa sekä yrityksissä sotatarvikkeiden sijasta käytetään termiä puolustustarvike (defence ja military material) tai turvallisuustuotteet.

Kaksoiskäyttötuote ja -teknologia (dual-use): Laite tai ohjelmisto, jota voidaan käyttää joukkotuhooseen valmistamiseen tai jota voidaan käyttää siviilikäytön lisäksi sotilaskäytössä tai sillä voidaan edistää yleistä sotilaallista toimintakykyä. Monia tuotteita voidaan käyttää normaalin siviilikäytön lisäksi sotilaallisiin tarkoituksiin, kuten esimerkiksi tietokoneita, mutta tämä ei vielä riitä tekemään niistä kaksoiskäyttötuotteita. Suomen lainsäädännössä käytetään termiä kaksoiskäyttötuote, jolla tarkoitetaan ensisijaisesti joukkotuhoo-aseiden valmistamisessa käytettävää teknologiaa ja toissijaisesti sotilas- sekä siviilikäyttöön soveltuva teknologiaa. Yritykset käyttävät jälkimmäisestä myös termiä kahtaikäyttö.

Lisenssi (Licence): Yritys myy tuotteen- sa valmistusoikeuden toiseen valtioon.

LÄHTEET

SaferGlobe Finlandin käyttämä sotatarvikkeiden tilastointi perustuu EU:n puolustustarvikeluetteloon (Military list, ML) ja puolustusministeriön käyttämiin luokkiin, jotka olemme yhdistäneet seuraavasti neljään pääryhmään. Tilastoihin ei ole laskettu vientejä YK:n tai sen alaisten järjestöjen käyttöön. Ne ovat pääsääntöisesti kypäriä ja luotiliivejä.

1. Aseet ja ammuksiset (ML 1-5, 7 (pl. 7F-H), 8, 12, 14, 19)
2. Asealustat, esimerkiksi lentokoneet, laivat ja ajoneuvot (ML 6, 9-10, 20)
3. Panssarointi ja suojarusteet (ML 7F-H, 13)
4. Avustavat laitteet, esimerkiksi sotilaselektronikka ja tiedustelujärjestelmät (ML 11, 15–18, 21–22)

Kaksoiskäyttötekniikan tilastointi perustuu EU:n säädökseen ja ulkoministeriön käyttämiin luokkiin:

Valmistusoikeuden eli lisenssin siirtämiseen pitää hakea vientilupa. Englanniksi lisenssillä (licence) tarkoitetaan yleensä vientilupaa (export licence), mikä voi aiheuttaa väärinkäsityksiä.

Loppukäyttäjätodistus (End-user-certificate): Todistus, jonka avulla varmistetaan vientiluvanvaraisten tuotteiden todellinen ostaja ja käyttäjä. Siinä loppukäyttäjä sitoutuu olemaan jälleenviemättä tuotteita ilman vientiluvan myöntäneen valtion hallituksen lupaa.

Vientilupa (Export licence): Viranomaisten luvanvaraisten tuotteiden ulkomaankaupassa niille antama vientivaltuutus. Vientilupa voi olla myös väliaikainen, jolloin sillä saa viedä tuotteita esimerkiksi konsultointia tai vuokrausta varten. Esittelyluvalla tuotteita saa viedä esittelyyn mahdollisille asiakkaille tai testaukseen. Väliaikaisella ja esittelyluvalla viedyt tuotteet on palautettava Suomeen vientiluvan voima- saolon päättymisen jälkeen. Kauttakuljetusvientiluvalla tarvikeen saa viedä kolmannelta maasta Suomen kautta loppukäyttäjämäahan. Puolustustarvikkeiden osalta vientiluvan myöntää puolustusministeriö ja merkittämissä tapauksissa valtioneuvosto. Siviiliaselle vientiluvan myöntää Poliisihallitus. Kak-

0: Ydinaineet, laitteistot ja laitteet

- 1: Eryismateriaalit ja niihin liittyvät laitteet
- 2: Materiaalin käsittely
- 3: Elektronikka
- 4: Tietokoneet
- 5: Tietoliikenne ja "tiedon suojaus"
- 6: Anturit ja "laserit"
- 7: Navigointi ja ilmailu
- 8: Meritekniikka
- 9: Ilma- ja avaruusalusten työntövoima

Siviiliaselien tilastointi perustuu Poliisihallituksen käyttämiin luokkiin: Pistoolit ja revolverit (myös pienoispistoolit), kiväärit, pienoiskiväärit, haulikot, muut ampuma-aseet (esim. kaasusumuttimet) ja aseiden osat. Asevientiraportin tilastoihin ei ole laskettu aseiden osia.

Siviiliammusten tilastointi perustuu Poliisihallituksen käyttämiin luokkiin: Pistoolinpatruunat, kiväärinpatruunat, 22. kaliberin patruunat ja haulikonpatruunat.

soiskäyttötuotteille vientiluvan myöntää ulkoministeriö.

Vientilaki: Suomessa sotatarvikkeiden vientiä säätelevät laki Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta (9.3.1990/242), valtioneuvoston Päättös puolustustarvikkeiden maastaviennistä, kauttakuljetusta ja välitystä koskevista yleisistä suuntaviivoista (1000/2002) sekä Puolustusministeriön Asetus puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta (7.2.1997/108). Kaksikäyttötekniikan vientiä säätelee laki kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta (26.7.1996/562). Siviilikäyttöön tarkoitettujen aseiden vientiä säätelee Ampuma-aselaki (9.1.1998/1).

Yhteinen kanta (Common position): EU:n sopimus Sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä ((2008/944/YUTP). Se tunnetaan parhaiten kahdeksasta asevientä kontrolloimaan pyrkivistä kriteereistä liittyen muun muassa konflikteihin ja ihmisoikeuksiin. Yhteinen kanta korvasi vuodesta 1998 lähtien voimassa olleen EU:n Käytännösäännön (Code of Conduct). Yhteisen kannan soveltamisohjeita on koottu Käyttäjänoppaaseen.

1 SIPRI Yearbook 2011 – Armaments, Disarmament and International Security, Summary, Tukholma. <URL: <http://www.sipri.org/yearbook/2011/files/SIPRIYB-11summary.pdf> <http://www.sipri.org/yearbook/2011/files/SIPRIYB-11summary.pdf> >, 19.03.2012.

2 SIPRI, Yearbook 2010 – Armaments, Disarmament and International Security, Summary, Tukholma. <URL: <http://www.sipri.org/yearbook/2010/yearbook/2010/files/SIPRIYB10summary.pdf> <http://www.sipri.org/yearbook/2010/yearbook/2010/files/SIPRIYB10summary.pdf> >, 19.03.2012.

3 SIPRI:n Military Expenditure Database 2010, 19.3.2012

4 SIPRI, Yearbook 2010 – Armaments, Disarmament and International Security, Summary, Tukholma. <URL: <http://www.sipri.org/yearbook/2010/yearbook/2010/files/SIPRIYB10summary.pdf> <http://www.sipri.org/yearbook/2010/yearbook/2010/files/SIPRIYB10summary.pdf> >, 19.03.2012.

5 Euroopan Unionin Neuvosto, 2011B. Sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen mukainen kolmastoista vuosikertomus (2011/c 382/01). EU:n virallinen lehti 30.12.2011, <URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:382:0001:0470:FI:PDF> >, 19.03.2012. Vuotta 2010 koskevan vuosikertomuksen luvuissa on epätarkkuuksia. Sen mukaan EU-maista Keski-Amerikkaan suuntautuneen toteutuneen aseviennin arvo vuonna 2010 oli yhteensä 170 505 420 euroa. Kuitenkin Keski-Amerikkaan lukeutuvaan Meksikoon vuonna 2010 suuntautuneen aseviennin arvo yksistään oli vuosikertomuksen mukaan jo 171 558 127 euroa eli 1 miljoonaa euroa enemmän. Tässä tekstissä esitetty Keski-Amerikkaan suuntautuneen aseviennin kokonaisarvo on saatu laskemalla yhteen EU:n vuosikertomuksessa esiintyvien Keski-Amerikan maiden EU-maista vuonna 2010 tuomien aseiden arvo, joka on yhteensä 175 896 100 euroa.

6 Euroopan Unionin Neuvosto, 2011A. Sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen mukainen kahdestoista vuosikertomus (2011/c 9/01). EU:n virallinen lehti 13.01.2011, <URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:009:0001:0417:FI:P>

DF <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:09:0001:0417:FI:PDF> >, 19.03.2012.

7 Gobierno Federal [Meksikon hallitus], 2011. Datos Presidencia de la República. <URL: <http://www.presidencia.gob.mx/base-de-datos-de-fallecimientos/> <http://www.presidencia.gob.mx/base-de-datos-de-fallecimientos/> >, 19.03.2012.

8 Euroopan Unionin Neuvosto, 2008. Neuvoston yhteinen kanta 2008/944/yutp, vahvistettu 8 päivänä joulukuuta 2008, sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä. EU:n virallinen lehti 13.12.2008, <URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:335:0099:0103:FI:PDF> >, 19.03.2012.

9 Gobierno Federal [Meksikon hallitus], 2011. Datos Presidencia de la República. <URL: <http://www.presidencia.gob.mx/base-de-datos-de-fallecimientos/> <http://www.presidencia.gob.mx/base-de-datos-de-fallecimientos/> >, 19.03.2012.

10 McKay, Walter, 2012. <https://sites.google.com/site/policereform/narco-killings> <https://sites.google.com/site/policereform/narco-killings> >, 19.03.2012.

11 YK aseidenriisuntatoimisto, <URL: <http://www.un.org/disarmament/WMD/Nuclear/>>, 12.4.2012

12 World Nuclear Stockpile Report, Project Ploughshares. <URL: <http://www.ploughshares.org/world-nuclear-stockpile-report> >, 19.3.2012

13 YLE Uutiset 30.4.20120 <URL: http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2010/04/puolisotilaalliset_ryhmat_syyttavat_toisiaan_aktivistien_surmasta_1647516.html >, 19.3.2012

14 Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelma 22.6.2011, sivu 23

15 Minna Passi, Helsingin Sanomat 9.5.2010

16 Vacon Oyj Lehdistö tiedote 17.11.2011 <URL: <http://www.vacon.fi/Default.aspx?id=480278> >, 3.4.2012

17 Jarmo Huhtanen, Helsingin Sanomat 12.10.2011; Henrik Suni, Etelä-Suomen Sanomat 8.3.2011

18 Samsung Thales to Export Military Communication System to Iraq, The Korea Times 23.12.2009 <URL: http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2010/11/205_57845.html >

19 Ilmarisen verkkosivut www.ilmari-nen.fi

20 SIPRI Top 100 arms-producing and military services companies, 2010. <URL: <http://www.sipri.org/research/armaments/production/Top100>>, 10.4.2012

21 Kaye Stearmanin raportti BAE:n vuosikokouksesta, 23rd June 2009, CAAT

22 Patria Hägglunds Oy:n verkkosivut, <URL: <http://www.patriahagg-lunds.fi>>, 10.4.2012.

23 Don't Bank on the Bomb, A Global Report on the Financing of Nuclear Weapons Producers, (Divestment Report), ICAN (International Campaign to abolish nuclear weapons), March 2012 <URL: <http://www.dontbankonthebomb.com/wp-content/uploads/2012/02/Chapter4.pdf> >

24 FNV Mondiaal in samenwerken Pro Fundo, Banken wapens: de praktijk; een praktijkonderzoek voor de Eerlijke Bankwijzer (Oxfam Novib, Milieudefensie, Amnesty International en g met IKV Pax Christi, juli 2009

25 European technology arming the world. Published on occasion of the 2011 EADS shareholders meeting Campaign tegen Wapenhandel, May 2011.

26 MBDA:n verkkosivut <URL: <http://www.mbda-systems.com/about-mbda/mbda-at-a-glance/>>

27 Årsmelding 2010. Etikkrådet for Statens pensjonsfond Utland. <URL: http://www.regjeringen.no/pages/1957930/Melding_2010.pdf >

28 Rahoja aseissa ja tupakassa, Eläkeyhtiöt ja eettinen sijoittaminen. Eeva Simola, Jarmo Pykälä ja Anni Mäkelä, FinnWatch ja SaferGlobe Finland 2010.

29 Don't Bank on the Bomb

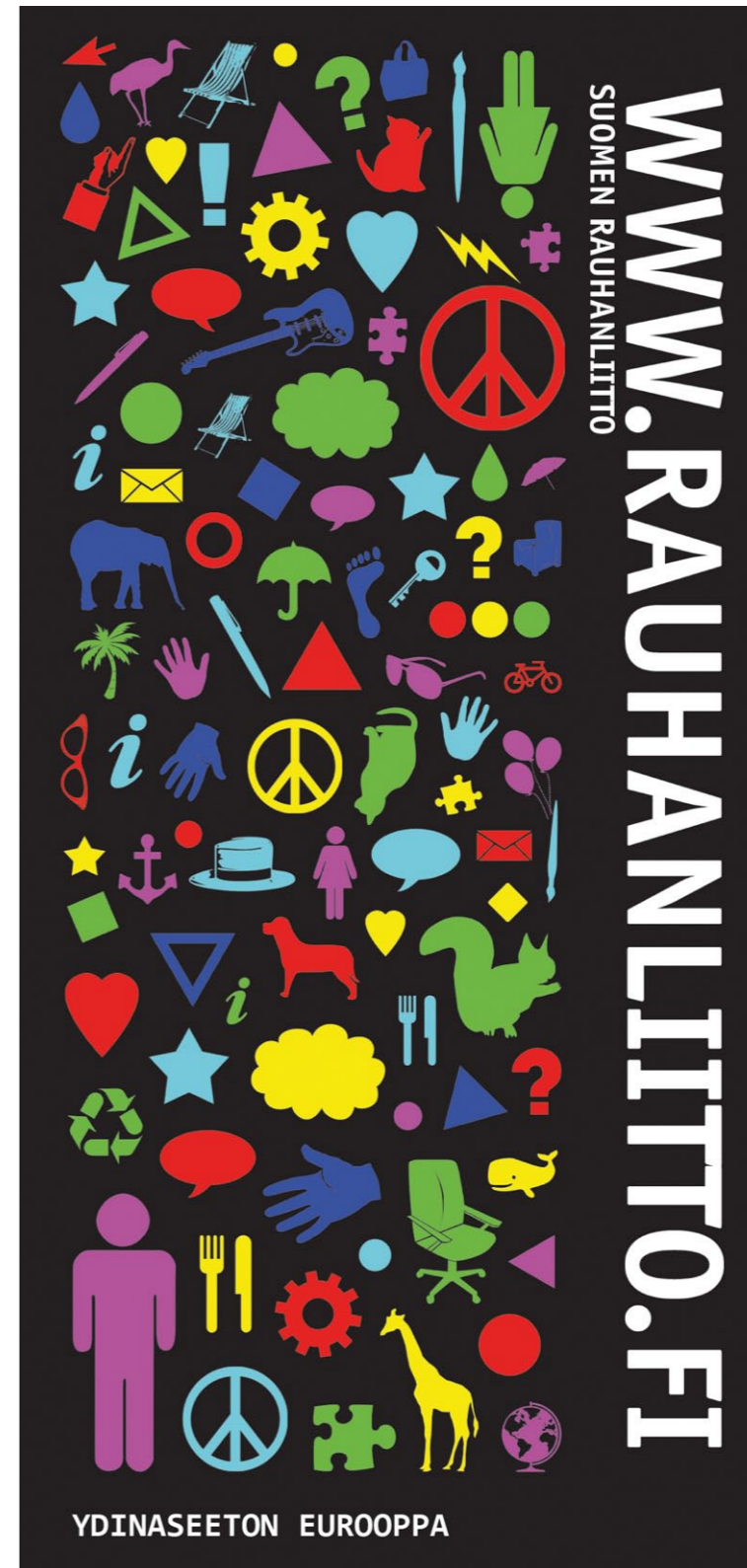
30 Companies Excluded from the Investment Universe, Production of weapons that through their normal use may violate fundamental humanitarian principles, Norjan valtiovainministeriö. <URL: www.government.no>, 11.4.2012

31 Norwegian Government Pension Fund, Further details on MBDA and M51 <URL: <http://www.regjeringen.no/pages/1662936/EADS%20Engelsk.pdf>>; Astrium, Successful first submarine launch of M51, Press Release, 13 November 2008

32 Oljefondet inn kjøkkeveijen i egen svarteliste, Erik Hagen, Norwatch

- 30.1.2011. <URL: <http://www.framtiden.no/201101304459/aktuelt/etiske-investeringer/oljefondet-innkjokkenveien-i-egen-svarteliste.html>>
- 33 Kevan sijoitusjohtaja Ari Huotarin haastattelu
- 34 Yle, A-studio 2.4.2012
- 35 Evankelisuterilaisen kirkon sanasto Aamenesta Öylättiin, <URL: <http://www.evli2.fi/sanasto/index.php/Talousetiikka>>
- 36 Kirkon eläkerahaston sijoitukset 31.12.2011
- 37 Don't Bank on the Bomb, s. 138
- 38 Tiedot on kerätty yritysten tuoreimmista saatavilla olleista tilinpäätöstiiedoista, Don't Bank on the Bomb -raportista ja raportista Rahoja Aseissa ja tupakassa, Eläkeyhtiöt ja eettinen sijoittaminen, Eeva Simola, Jarmo Pykälä ja Anni Mäkelä, Finn-Watch ja SaferGlobe Finland 2010.
- 39 Don't Bank on the Bomb
- 40 A-studio 2.4.2012
- 41 Don't Bank on the Bomb
- 42 Norjan yleisradio, <URL: <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7829930>>
- 43 Don't Bank on the Bomb
- 44 Don't Bank on the Bomb
- 45 MSCI indeksi, <URL: http://www.msci.com/products/indices/esg/ex_controversial_weapons/>
- 46 Rahoja aseissa ja tupakassa, ks. viite 23.
- 47 Ilmarisen vastuullisen sijoittamisen johtaja Anna Hyrskkeen haastattelu
- 48 Graham-Rowe, D. (2003) Depleted Uranium Casts Shadow over peace in Iraq. New Scientist, <URL: <http://www.newscientist.com/article/dn3627-depleted-uranium-casts-shadow-over-peace-in-iraq.html>>, 29.2.2012; International Coalition to Ban Uranium Weapons <URL: <http://www.bandepleteduranium.org/en/i/21.html>>, 27.2.2012; Lohi, M, Suomi edistämään uraaniaseiden kiellon toteutumista! <URL: <http://www.uraaniaseetkieltoon.net>>, 27.2.2012; Mattsoff, A-L. (2005) Uraaniaseet täyskieltoon! Rauhan Puolesta <URL: <http://www.rauhanpuolustajat.fi/RaPu-lehti/lehdet/2005/105/uraan.html>>, 27.2.2012; Naiset Rauhan Puolesta (2005) Uraaniaseet Täyskieltoon. <URL: <http://naisetrauhanpuolesta.org/UraaniaseetTayskieltoon.pdf>>, 27.2.2012; Weir, D. (2011) Uraaniaseet - Kaksi vuosikymmentä kont-
- rolloimatonta saastuttamista. Suomen Rauhanpuolustajat < <http://rauhanpuolustajat.org/rauhanpuolesta/uraaniaseet--kaksi-vuosikymmentae-kontrolloimatonta-saastuttamista.html>>, 27.2.2012.
- 49 "It follows from the above-mentioned requirements that the threat or use of nuclear weapons would generally be contrary to the rules of international law applicable in armed conflict, and in particular the principles and rules of humanitarian law; However, in view of the current state of international law, and of the elements of fact at its disposal, the Court cannot conclude definitively whether the threat or use of nuclear weapons would be lawful or unlawful in an extreme circumstance of self-defence, in which the very survival of a State would be at stake."
- 50 Ask a Lawyer: Are Nuclear Weapons Illegal? ICAN-järjestön John Burroughsille tekemä haastattelu tuoreessa Don't Bank on the Bomb -raportissa
- 51 Yhdysvaltain presidentti Barack Obaman puhe Prahassa 5.4.2009 <URL: http://www.whitehouse.gov/the_press_office/Remarks-By-President-Barack-Obama-In-Prague-As-Delivered/>
- 52 Mieliopidekirjoitus Wall Street Journal 4.1.2007 <URL: <http://www.hoover.org/publications/hoover-digest/article/6109>>, 1.4.2012
- 53 Desmond Tutu, mieliopidekirjoitus Guardian-sanomalehdessä, <URL: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2010/may/22/nuclear-weapons-non-proliferation-treaty>>, 10.4.2012
- 54 Former Heads of State Urge Implementation of Secretary-General's Five Point Proposal, Québec City. InterAction Council 31.5.2011.
- 55 <URL: www.mayorsforpeace.org>
- 56 Mayors for Peace tiedote 1.4.2012 <URL: http://www.mayorsforpeace.org/data/pdf/number_of_member_cities_en.pdf>, 1.4.2012
- 57 Rauhanliiton verkkosivut ydinaseriisunnasta <URL: <http://www.rauhanliitto.fi/tiedotus/taustoja/ydinaseet-npt-valmistelut>>, 25.3.2012
- 58 Ulkoministeriön asevalvonnan ABC <URL: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=42137&contentlan=1&culture=fi-FI>>, 1.4.2012
- 59 YK aseidenriisuntatoimisto, <URL: <http://www.un.org/disarmament/WMD/Nuclear/>>, 12.4.2012

- 60 Wikipedian artikkeli bikini uima-asusta <URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Bikini>>, 1.4.2012
- 61 CTBTO:n verkkosivut, <URL: <http://www.ctbto.org/>>
- 62 Wikipedian artikkeli ydinaseettomistavyöhykkeistä <URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Nuclear-weapon-free_zone>, 28.3.2012
- 63 Ydinturvallisuus. Jorma Sandberg (toim.), Säteilyturvakeskus 2004. <URL: http://www.stuk.fi/julkaisut/maaraykset/kirjasarja/fi_FI/kirjasarja5/>
- 64 Loviisan ydinvoimala, kirjoittaja vieraili siellä maaliskuussa 2012
- 65 BICC:in mittareihin ja tietokantaan voi tutustua osoitteessa www.bicc.de/ruestungsexport/index_e.html
- 66 Ydinaseita bongaamassa, City-lehti 12/2001 <URL: <http://www.city.fi/artikkeli/Ydinaseita+bongaamassa/251/>>, 12.3.2012

Tue rauhantyyötä
-liity Sadankomitean jäseneksi

www.sadankomitea.fi

RAUHANTEKIJÄ

CHANGEMAKERIN RAUHAKAMPANJA 2012

Lue lisää kampanjasta ja allekirjoita vetoomus
WWW.CHANGEMAKER.FI/RAUHANTEKIJA

